

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^e JAARGANG

WOENSDAG 13 MAART 1940

No. 1263

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries.

M. F. J. Cool — Secretaris van de Redactie.

Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD

Blz.

De directe consequenties van de politieke situatie voor den landbouw door <i>Ir. T. P. Huisman</i>	194
Vormen van jeugdwerkloozenzorg door <i>Meyer de Vries</i> 196	
De positie der Ned.-Indische thee door <i>J. F. Haccoû</i> ..	198
Het tinquotum verlaagd door <i>J. Willems</i>	200
Het Nederlandsche spaarbankwezen in 1939 door <i>Mr. P. E. W. Lugt</i>	202
De kolenpositie in 1939 II	203
De Amsterdamsche zee- en luchthavens in 1939.....	204
BOEKBESPREKINGEN:	
De Wieringermeer door <i>Dr. W. Huygens</i> , bespr. door <i>H. Quarles van Ufford</i>	208
MAANDDIJFERS:	
Hypotheekrente in Nederland	208
ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN... 208	

Statistieken:

Groothandelsartikelen 210—211
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten 209, 212

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Op de wisselmarkt stond weer het Pond Sterling in het centrum van de belangstelling. De fluctuaties waren zeer omvangrijk, grooter dan in den laatsten tijd het geval was geweest. In het begin van de week reageerde de koers scherp, in Amsterdam kwam de notering zelfs op 7.32, maar toen werd deze daling niet in dien omvang door New-York overgenomen. Er volgde een scherp herstel tot 7.41, waarmee vrijwel het niveau van de vorige week was hersteld, maar daarna trad weer een even scherpe reactie in, die de koers op 7.33 bracht. In New-York werd deze daling niet alleen overgenomen, maar de inzinking was daar nog dieper, de notering kwam tot 3.87. In vergelijking tot de officieele notering te Londen beteekent dit een écart van rond 4 pCt., aanmerkelijk meer dus dan geruimen tijd het geval was. De oorzaak van de koersdaling is gelegen in de jongste verscherping van de deviezenbepalingen. Het is bekend, dat de Engelsche deviezenpositie zich in den laatsten tijd allesbehalve bevredigend heeft ontwikkeld. Eén van de oorzaken daarvan was, dat de Engelsche export nog steeds vrij in Ponden kan worden vereffend, welke Ponden o.m. kunnen stammen uit verkoop van Engelsch beleggingsmateriaal door buitenlandsche houders. En nu is juist in de laatste maanden een voortdurende stroom van beleggingsliquidaties door buitenlanders te constateeren geweest. Men heeft te Londen tot nu toe meenen te kunnen volstaan met het verbod om de daaruit resulterende Pondensaldi tegen de officieele notering om te zetten in deviezen. Maar via den export kostte indirect toch die kapitaalverschuiwing de Engelsche volkshuishouding evenveel, waarschijnlijk nog iets meer, deviezen. Daaraan moest een einde komen, hetzij door blokkade van buitenlandsch bezit, hetzij door de facto blokkade van de Pondensaldi uit dergelijke liquidaties stammend. Deze laatste oplossing heeft men nu gekozen, zij het dan ook, dat men voorloopig den maatregel beperkte tot bepaalde artikelen en bepaalde landen. Hiermee wordt waarschijnlijk een periode ingeluid van toenemend écart tusschen „buitenkoers” en Londenschen officieelen koers van het Pond.

Voor het overige toonde de valutamarkt geen schommelingen van beteekenis.

Op de geldmarkt heerschte tot de storting op de nieuwe Staatsleening natuurlijk onder de geldgevers terughoudendheid. De stortingsdatum ging echter voorbij zonder noemenswaardige schokken, hetgeen mede toe te schrijven zal zijn aan het feit, dat de banken reeds tevoren ampele maatregelen hadden genomen, o.m. door aan den agent van de Schatkist callgeld uit te leenen. Op die wijze had een deel van de storting de facto reeds tevoren plaats gevonden, zoodat de schatkist gemakkelijk de vorige ultimo kon financieren, en de banken al vooruit waren geloopt op de storting op de leening.

De beleggingsmarkt was over het algemeen iets luiër. De nieuwe leening is gedaald tot een peil, waarop het rendement nog maar zeer weinig afwijkt van dat op de oude Staatsleeningen. Aangezien voor den particulieren belegger het hoogere couponrendement toch een attractie moet zijn — althans voor den kleineren belegger — lijkt de kans groot, dat de koersverhouding zich in de naaste toekomst wat ten gunste van de nieuwe leening zal bewegen, zoodra de verkoopdrang van hen, die om en nabij den stortingsdatum wilden liquideeren, achter den rug is.

12/3
7.0

DE DIRECTE CONSEQUENTIES VAN DE POLITIEKE SITUATIE VOOR DEN LANDBOUW.

Een ieder, die de dagelijksche berichten leest over duikboot- en vliegtuig-aanvallen, waaraan de scheepvaart, ook van neutrale landen blootstaat en over de vele slachtoffers van mijnen, zal de vraag in zich voelen opkomen, waar het heen moet met onzen in- en uitvoer. Ons land met zijn zeer dichte en toenemende bevolking kan zonder dien in- en uitvoer niet leven, zelfs niet in de letterlijke beteekenis van het woord. 65 pCt. van ons brood stamt uit overzeesche gewesten, dat is een zeer belangrijk percentage. De margarine, spijsoliën en vetten worden verkregen uit grondstoffen, die moeten worden ingevoerd. Zelfs onze groote productie aan varkensvleesch en eieren, waarvan wij een kleiner of grooter percentage uitvoeren, is in die mate van den invoer van voederstoffen afhankelijk, dat bij achterwege blijven daarvan niet alleen de productie voor den uitvoer, maar ook een groot deel der productie voor eigen verbruik zal verdwijnen.

Als de invoer achterwege gaat blijven, zal dus de voedselvoorziening van ons volk, al hebben we van verschillende producten als aardappelen en erwten ook te veel, een probleem worden van zóó ernstigen aard, dat men mag verwachten, dat de Overheid hierover reeds thans haar gedachten heeft laten gaan en haar maatregelen heeft genomen. Die maatregelen dienen zich in hoofdzaak te bewegen op tweeërlei gebied, op het terrein van den invoer, het scheppen en instandhouden van voorraden en op het terrein van de binnenlandsche productie. Het eerste is zeer belangrijk en met lof moet hier van de actieve werkzaamheid der Overheid worden gewaagd. Door haar toedoen heeft zich bij de Nederlandsche veehouderij, die vooral in den winter op een zeer groot verbruik van in te voeren krachtvoer is ingesteld, en dus in een zeer hachelijke positie verkeert, tot heden geen catastrophale toestand ontwikkeld.

Doch het tweede terrein, het instellen der Ned. Landbouw-productie op de voorziening van ons volk met het noodige voedsel — ook al zou de invoer achterwege gaan blijven en de eventuele voorraden uitgeput raken — is uit den aard der zaak en op den langeren duur zoo mogelijk nóg belangrijker.

Wij zullen ons voornamelijk met dezen kant van de zaak bezig houden.

Bodemproductie-regelingen.

Een buiten den landbouw staand persoon, die met belangstelling alles gelezen heeft wat sinds September 1939 via de officieele persberichten openbaar is gemaakt over maatregelen inzake de bodemproductie, prijsregelingen, afzetregelingen, distributieregelingen en wat dies meer zij, is allang de kluts kwijt geraakt. Bij hem zal hoogstens de gedachte gegroeid zijn, dat op agrarisch terrein thans niets meer vrij is.

Met deze gedachte zou hij inderdaad een der belangrijkste consequenties, die er voor den boer uit de nieuwe omstandigheden geboren zijn, hebben aangegeven, doch niet de eenige, ja zelfs voor groote groepen niet de belangrijkste.

De vrijheidsbeperking op het gebied der bodemproductie is namelijk zeer meegevallen. De totstandkoming en invoering der Bodemproductiewet Juni 1939, het daarop baseeren van een regeeringscommissariaat, met provinciale productie-commissarissen en commissies, zal bij velen de meening hebben doen postvatten, dat de Regeering hier nu ook doelbewust de bodemproductie is gaan regelen en dat daarmee de vrijheid van verbouw voor den boer wel tot het verleden is gaan behooren.

Gaat men echter na voor welke gewassen met behulp dezer wet nieuwe dwingende regelingen zijn getroffen, dan ervaart men dat deze tezamen 183.000

ha beslaan. Dit is 20 pCt. van de totale oppervlakte bouwland, die 936.000 ha bedraagt. Onder deze 183.000 ha is echter begrepen 163.000 ha haver, waarvoor de regeling geldt, dat men in 1940 niet meer mag verbouwen dan in 1939 en zoo men meer dan 20 pCt. van zijn bouwland met haver had beteeld, maximaal niet meer dan 20 pCt. Nu komt een verbouw van meer dan 20 pCt. niet veel voor en wellicht zal deze strenge winter, die een voldoende uitzaai van herfstgraan in menig geval heeft belemmerd, aanleiding geven tot zoodanige soepelheid bij den haververbouw, dat hier nauwelijks van vrijheidsbeperking zal mogen worden gesproken.

Dan blijven er over 20.000 ha of 2.1 pCt. van het bouwland. Deze oppervlakte is bezet met ajuin (6300 ha), blauwmaanzaad (2700), karwij (2000), mosterdzaad en andere land- en tuinbouwzaden, waarvan er velen op contract worden geteeld (als b.v. suiker- en voederbietenzaad).

Voor deze gewassen, waarvan er vele voor de voedselvoorziening van geen rechtstreeksche beteekenis zijn en voor een deel, dikwijls zeer groot deel, voor export worden geteeld, heeft de Regeering gemeend een teeltregeling te moeten invoeren, teneinde de oppervlakte te beheerschen. Verbouwd mag worden de gemiddelde oppervlakte van de 3 voorafgaande jaren en de teler moet daarvoor een teeltvergunning aanvragen. De verbouw van geel mosterdzaad, een zuiver export-artikel, is zelfs geheel verboden en alleen in bijzondere gevallen zal teeltvergunning worden verleend.

Blijkbaar is de Regeering van oordeel, dat zonder zo'n teeltregeling de verbouw dezer gewassen kans heeft op uitbreiding door buitenlandsche vraag tot schade van de voedselvoorziening. De ervaring in 1914/1918 schijnt inderdaad in deze richting te gaan, doch waar het hier gaat om alles bij elkaar 20.000 ha, en de Regeering toch den export, zoowel als den prijs, kan beheerschen, kan de vraag gesteld worden of men deze teeltregelingen niet achterwege had kunnen laten en met een prijszetting en exportregeling had kunnen volstaan.

Had de Regeering dezen weg bewandeld, zoo zou ook het geringe gebruik, dat thans van de bodemproductiewet gemaakt is, geheel achterwege gebleven zijn en de vrijheid van den landbouwer in het gebruik van zijn land vrijwel geen meerdere beperking naast de reeds bestaande hebben ondergaan.

De vraag rijst dan ook: wat wil de Overheid in 1940 eigenlijk bereiken; wat is haar naaste doel bij de bodemproductie van eigen land? Dit doel kunnen wij aan de hand der officieele berichten samenvatten als volgt:

De Regeering stelt bijzonder veel prijs op:

1. Een intensieve verbouw, een zoo hoog mogelijke productie per ha grasland en per ha bouwland;
2. Het scheuren van blijvend grasland voor den verbouw van de meest gewenschte akkerbouwgewassen.
3. De verbouw vooral van *tarwe, rogge, aardappelen*.

Doch daarnaast stelt de Regeering prijs op:

4. den verbouw van haver, gerst, peulvruchten, suikerbieten, koolzaad, vlas, voedergewassen.

Het aardige is nu, dat, als men de oppervlakte van de onder 3 en 4 genoemde gewenschte akkerbouwgewassen eens optelt, men komt tot ongeveer 98 pCt. van de totale oppervlakte bouwland. Waar het in den landbouw nu eenmaal onmogelijk is, bij een gegeven totale oppervlakte, de oppervlakte van alle gewassen tegelijk uit te breiden — de uitbreiding van het eene zal steeds de beperking van het andere gewas beteekenen —, heeft het invoeren van meerdere teeltregelingen geen beteekenis en het is dus begrijpelijk, dat bij den akkerbouw niet meer vrijheidsbeperkende maatregelen dan de genoemde zijn getroffen.

Integendeel. De omstandigheden hebben de Rege-

ring er toe gebracht in 1940 een uitbreiding toe te staan (en daarmee het herstel — althans voor één jaar — van een grootere vrijheid), bij de suikerbieten-teelt met 25 pCt. en bij de fabrieksaardappelteelt met 33 pCt.

Of deze uitbreiding er ook zal komen en of ook overigens de drie zoo gewenschte gewassen: tarwe, rogge en aardappelen (voor consumptie en veevoer) in oppervlakte zullen vermeerderen, moeten we afwachten. Het eenige doeltreffende middel om de onderlinge verhouding der gewassen in de gewenschte richting te stimuleeren — het in uitzicht stellen van een gunstiger prijs naar mate men uitbreiding wenschelijk acht — is door de Regeering niet, althans niet in uitgesproken vorm, toegepast. Waarschijnlijk acht zij de belangen die hier liggen niet groot genoeg om een extra stimulans te geven en als men de begrensde mogelijkheden die hier liggen nagaat en de relatieve traagheid, waarmede zich in den landbouw omzettingen plegen te voltrekken, dan behoeft men zich over deze betrekkelijke onverschilligheid niet al te zeer te verwonderen.

Het wil ons voorkomen, dat het belang van ons volk momenteel vooral te zoeken is in opbrengstverhooging per ha, in intensivering van de cultuur, zowel op bouwland als op grasland, want vrijwel alles wat er op groeit, zal ons volk in moeilijke omstandigheden dringend noodig hebben.

Zelfs inzake het scheuren van grasland, heeft de Overheid het bij een warme aanbeveling gelaten, al werd als stok achter de deur de mogelijkheid tot het verplicht scheuren genoemd. Of er veel gescheurd zal worden, is nog niet te overzien. De strenge en lange winter heeft hier een rem gevormd. Ook het feit, dat van de granen, op gescheurd land verbouwd, (slechts) $\frac{1}{2}$ voor eigen vee mag worden bestemd en niet aan de Regeering behoefte te worden geleverd (van peulvruchten mag *niets* gehouden worden), moet voor menig geval eerder als een rem dan als een stimulans tot scheuren worden beschouwd. Als men voor het eerste jaar 50 pCt. of zelfs 100 pCt. voor eigen vee had mogen bestemmen, zou de prikkel tot scheuren zeker grooter zijn geweest.

Doch de deplorabele toestand, waarin de veehouderij verkeert, tegenover de relatief gunstiger omstandigheden van den akkerbouw, vormt zeker een prikkel om in de richting van scheuren te gaan.

Alles bij elkander kan men dus niet zeggen, dat de internationale verwickelingen na Augustus 1939 tot ernstige consequenties inzake de wijze van bodemgebruik in ons land hebben geleid. Hier is de vrijheid beperkt, elders echter weer verruimd en zoolang 98 pCt. der op het akkerland verbouwde producten ook voor ons volk gewenscht kunnen worden geacht, mag men verwachten, dat men hier de zoo gewenschte vrijheid van den boer, zoo lang mogelijk in eere zal houden en alleen via den weg van gunstiger prijzen de teelt in de gewenschte richting zal ombuigen.

Productieverhoging.

Van direct belang is hier de vraag in hoeverre de Overheid er toe heeft medegewerkt, de door haar zoo dringend verzochte productieverhoging mogelijk te maken of in de hand te werken.

Inzonderheid dient hier gedacht te worden aan het grasland. Niet alleen, omdat dit 1.3 miljoen ha beslaat, doch omdat de mogelijkheden van opvoering der productie hier in meerdere mate aanwezig zijn dan bij het bouwland. Ons grasland komt in dit opzicht gemiddeld een heel eind achteraan.

De landbouwvoorlichtingsdienst, geholpen mede door het vereenigingsleven, verricht hier een zeer nuttige taak. De ervaring heeft geleerd, dat hier intensivering gepaard kan gaan met verlaging der productiekosten per opbrengsteenheden, zoodat algemeen en particulier belang hier hand in hand gaan.

Niettemin is het duidelijk, dat deze intensivering, als elke andere, rechtstreeks afhankelijk is van:

10. de waarde der productieverhoging, dus van den prijs van het te verkopen product,

20. de financieele bewegingsmogelijkheid van den landbouwer.

Inzake de productenprijzen heeft de Regeering de algemeene toezegging gedaan, dat voor een prijs zal worden gezorgd, welke een redelijke belooning inhoudt. De toestand bij den akkerbouw is reeds thans wat beter dan het vorige jaar, doch de veehouders maken, ondanks deze verklaring, een uiterst slechte periode mee. Nu hangt dit wel vooral samen met de zeer slechte hooi-oogst, de rantsoeneering van het krachtvoer en de hooge strooprijs; doch die strooprijs had de Regeering anders kunnen regelen; en aangezien ook de vleeschprijzen niet bepaald goed zijn, heeft de algemeene toezegging van Overheidswege niet zoodanigen indruk op de veehouders gemaakt, dat er een prikkel in mag worden gezien, die reeds thans tot extra intensivering aanspoort. Bovendien is het met de tweede factor, de financieele capaciteit van den veehouder treurig gesteld. In een massa veehoudersgezinnen heerscht armoede en stuit de propaganda tot het gaan in de moderne richting op groote financieele moeilijkheden.

Want daarmee is een flinke verhoging van den uitgaaf voor kunstmest verbonden, vooral voor stikstofmeststoffen. Ook silobouw en andere zaken komen daarbij aan de orde.

Wil men op snelle wijze de zoo gewenschte productieverhoging bereiken, dan zal men eerst de veehouders uit hun financieel zoo uiterst slechte positie moeten opheffen.

Welke consequenties er hier dan nog kunnen liggen voor de kunstmestvoorziening, moge blijken uit het feit, dat een gemiddeld hogere uitgaaf van *f* 25 per ha. grasland, hetgeen mogelijk moet worden geacht, het totaal kunstmestverbruik van ons land met 50 pCt. zou verhoogen.

Op een stevige bevoorradung op dit terrein mag dus wel eens extra de aandacht worden gevestigd, daar de wenschelijkheid van opbrengstverhoging, de groote mogelijkheden die er hier nog liggen, alsmede de bestaande kans op minder invoer van voedingsstoffen, alle in de richting van een zeer noodzakelijke verhoging van het kunstmestverbruik wijzen.

Behalve op deze wijze, is productie-verhoging ook langs andere wegen te bereiken; bijvoorbeeld door meer gebruik te maken van goedgekeurd zaaizaad en pootgoed, doch ook op dit terrein heeft de Overheid zich nog niet begeven, noch suggesties gedaan.

Alles bij elkaar liggen er dus wel heel wat wenschelijkheden op het gebied der bodemcultuur, maar hier zijn practisch geen bijzondere voorschriften verschenen.

Vordering van granen en peulvruchten, veevoer- en kunstmestdistributie.

Toch heeft hij, die uit al de publicaties de conclusie had getrokken, dat de vrijheid in den landbouw tot een luxe-artikel is gaan behooren, niet heelemaal ongelijk. De nieuwe vrijheidbeperkende maatregelen liggen echter niet zoozeer op het gebied der bodemproductie, als wel op het gebied der prijs-, afzet- en distributieregelingen.

Een der eerste maatregelen der Regeering is geweest het instellen van een *dorsch-contrôle* en *leveringsplicht* voor alle verbouwde granen en peulvruchten. Men moet hier niet gering over denken. Deze producten nemen 600.000 van de 936.000 ha akkerland in beslag. Voor de tarwe (124.000 ha) bestond al jarenlang verplichte levering, doch voor de rest waren de verbouwers volkomen vrij in de wijze waarop zij deze producten zelf wilden vervoederen of wilden verkoopen.

Door deze maatregelen kreeg de Regeering o.m. gelegenheid de rogge en erwten zoo noodig volledig voor menselijke consumptie te reserveeren en overigens ten bate van alle veehouders in de veevoederdistributie te gebruiken.

Deze verplichte levering van de meerderheid der akkerbouwproducten maakt den landbouwer afhankelijk van de snelheid, waarmede de afneming geschiedt, en de officieële prijs, welke ervoor wordt vastgesteld. Als de prijs goed is en het apparaat behoorlijk werkt, zal de regeling in vele gevallen niet als een ernstige vrijheidsbelemmering worden gevoeld, vooral niet, omdat in vorige jaren, ondanks richtprijsregelingen, in den herfst zeer onbevredigende prijzen voorkwamen door het te groote aanbod der om geld verlegen zittende telers.

Die telers kan men echter in twee rubrieken verdeelen, zij die hun granen en peulvruchten aan eigen vee plachten op te voeren en zij, die gewoon alles te verkoopen. Het is duidelijk, dat de eerste rubriek, die nu eerst alles bij den Voedselcommissaris moet inleveren en dan officieel mengvoer naar vastgestelde normen en hoeveelheden op bonnen terug kan krijgen, zich zeer sterk in zijn vrijheid belemmerd voelt. Vooral indien de veevoederpositie zoo slecht was geworden, dat het rantsoen niet aan de behoefte had kunnen voldoen, zou men hier een uiterst gespannen toestand gekregen hebben. Men denke zich eens in: een landbouwer met eigen rogge en haver, die hij altijd gewoon was te vervoederen, maar die hij nu moet inleveren; en: hongerende varkens en koeien, waarvoor hij niet voldoende voeder via de distributie ontvangt. Gelukkig is het dit winterseizoen meegeloopen.

Wij zijn hier gekomen aan een andere, zeer belangrijke maatregel, door de Overheid direct bij den aanvang der mobilisatie ingevoerd, de *veevoederdistributie*. Voor de 2.8 miljoen stuks rundvee, 1.5 miljoen stuks varkens, 35 miljoen stuks pluimvee en 300.000 paarden wordt het benodigde krachtvoer alleen beschikbaar gesteld als de eigenaar bij zijn leverancier een bon inlevert, waaruit het aantal kg, waarop hij voor een week recht heeft, blijkt. Deze eigenaar mag koopen bij elken erkenden handelaar of coöperatie, zoodat zijn vrijheid en die van den leverancier niet is beperkt, alleen de hoeveelheden worden per veehouder vastgesteld en ten behoeve der controle moet elk vervoer met een geleidebiljet zijn gedekt. Een net van plaatselijke kantoorhouders is bij de uitvoering van dezen maatregel en het berekenen van ieders recht betrokken. De veehouder voelt zich door deze regeling rechtstreeks afhankelijk van den voorraad veevoer, waarop de Overheid door invoer, invordering enz. beslag legt en toont over het geheel de onontkoombaarheid dezer regeling volkomen te begrijpen. Komt er nu een tijd van tekort, dan zal de voorraad over allen gelijkelijk verdeeld worden, en zullen de consequenties beter te dragen zijn.

Natuurlijk stelt deze regeling nogal eenige administratieve eischen aan den eenvoudigen veehouder en handelaar, en er zou wel het een en ander op de gang van zaken aan te merken zijn, doch, als men de moeilijkheden en omvang der materie in het oog houdt, zal men moeilijk anders kunnen doen dan zijn bewondering erover uitspreken, dat ook deze regeling van den eersten dag der mobilisatie af is gaan loopen.

Zij, die weten hoe lang de lijst der voedermiddelen is, die in ons land gebruikt worden, begrijpen, dat een distributieregeling naar enkelvoudige producten niet door te voeren is. Temeer niet daar deze in voedingswaarde sterk uiteenloopen en dus niet als gelijkwaardig in de distributie zouden mogen worden opgenomen. Men heeft daarom de weg der verplichte mengvoerders ingeslagen en bij gevolg ontvangt iedere veehouder, ook hij, die gewoon was enkelvoudige grondstoffen te koopen om ze zelf naar eigen inzicht te mengen, sinds de mobilisatie werd afgekondigd, uitsluitend mengvoerders van voorgeschreven samenstelling.

Deze veevoerdistributie en de verplichte levering van granen en peulvruchten, alsmede de *kunstmestdistributie*, vormen eigenlijk de groote maatregelen, waarmede de boerenstand door de mobilisatie te ma-

ken heeft gekregen. Bij de kunstmestdistributie wordt evenals bij die van veevoer, per bedrijf en naar vaste normen de behoefte vastgesteld en op bonnen aan den landbouwer of tuinder uitgereikt. Daar het hier niet gaat om een wekelijkschen norm, maar om een jaarlijksche behoefte, is de administratieve regeling natuurlijk zeer veel eenvoudiger en men kan met één jaartoewijzing in den vorm van zegels, waarop men bij den handel koopen kan, volstaan. Wel is, door de moeilijkheden van het begin, de toewijzing thans dikwijls over twee of zelfs drie zendingen bonnen verdeeld, doch daarmee is de zaak ook praktisch voor een jaar achter de rug.

Samenvattend constateeren wij, dat de voornaamste gevolgen van de internationale situatie sinds September 1939 voor den Nederlandschen boerenstand zijn:

a. Leveringsplicht aan de Regeering van de opbrengst van 600.000 ha.

b. Afhankelijkheid van de Overheidsvoorraden aan veevoeder, en kunstmest, waaruit hij volgens distributiestelsels ontvangt.

c. Herkregen vrijheid voor 1 jaar bij suikerbieten en sterke uitbreidingsmogelijkheid bij de fabrieksaardappelen, tegenover soepele teeltregelingen voor haver en eenige zeer onbelangrijke gewassen.

d. de toezegging van de Overheid dat er een loonende prijs zal komen, inzonderheid waarschijnlijk voor de meest gewilde producten tarwe, rogge en aardappelen, doch ook voor de andere agrarische voortbrengselen.

Dit laatste is voor de boeren en ongetwijfeld voor ons volk zeer belangrijk, daar alleen een zoo hoog mogelijke productie verwacht mag worden als de producent daartoe financieel in staat wordt gesteld en er hem een gezond belang bij wordt gegeven.

T. P. HUISMAN.

VORMEN VAN JEUGDWERK- LOOZENZORG.

In de E.-S.B. van 14 Februari 1940 mocht ik een uiteenzetting geven van het doel en de werkwijze van de jeugdregistratie, terwijl tevens cijfers werden vermeld omtrent den omvang van de werkloosheid onder de jeugd. Aangezien mij blijkt, dat, volkomen begrijpelijk, voor het vraagstuk van de jeugdwerkloosheid allerwege belangstelling bestaat, volgt hier een objectieve opsomming van de verschillende methoden welke toepassing vinden.

1. *Algemeene ontwikkeling en ontspanning.*

Deze vorm van werk omvat cursussen van allerlei aard, welke ten doel hebben den werklooze meer geschikt te maken voor arbeid in het vrije bedrijf. Eenige ontspanning wordt soms ook geboden.

Een bijzonderheid is, dat de lessen in algemeene ontwikkeling gegeven worden volgens het systeem van individueel onderwijs. De leerstof is in zgn. taken verwerkt, welke samengesteld worden door het Instituut voor Individueel Onderwijs (I.V.I.O.) te Amsterdam, welke instelling thans ook een belangrijke taak vervult bij den O. en O. arbeid voor militairen.

Een tweede bijzonderheid is, dat in Amsterdam, Rotterdam, Nijmegen en Enschedé dit werk zóó georganiseerd is, dat de jeugdverenigingen van verschillende richting zijn ingeschakeld.

2. *Vakcursussen.*

Deze groep omvat cursussen in metaalbewerking, timmeren, auto- en electrotechniek, handels- en kantooronderwijs, enz. Zij worden zoowel door oudere als jongere werkloozen bezocht. De deelnemers ontvangen geen vergoedingen. De duur van dergelijke cursussen varieert van 4 uur tot 30 uur per week.

Belangrijke gemeenten, voor wat betreft de vakcursussen, zijn: Den Haag, Rotterdam, Schiedam,

Eindhoven, Enschedé, Almelo en Gouda. Vele werkgevers stellen prijs op de tewerkstelling van hen die deze cursussen volgen.

3. Centrale Werkplaatsen.

Hierin worden dezelfde vakken beoefend als op de vakcursussen: het regiem der Centrale Werkplaatsen is echter anders. Alleen jonge werklozen van 16 tot 25 jaar hebben hier toegang. De duur van het bezoek aan de werkplaatsen is p.m. 28 uur per week; er wordt iedere week een klein zakgeld gegeven, omdat de deelnemers slijtage hebben aan kleding. De Centrale Werkplaatsen functioneeren zooveel mogelijk als een gewone fabriek (loodjesbord, magazijnbonnen, enz.).

In een groot aantal gemeenten zijn thans Centrale Werkplaatsen gevestigd¹⁾. Het groote voordeel van de Centrale Werkplaatsen zit wel hierin, dat de bevolking ervan een zeer wisselende is. De jongens van de Centrale Werkplaatsen vinden heel gemakkelijk een plaats. De werkgevers hebben waardeering voor de vakkennis welke wordt bijgebracht.

4. Werkobjecten.

Deze groep omvat den aanleg van sportterreinen, het maken of restaureeren van clublokalen of het inrichten ervan, het maken van lighallen, en meer dergelijke losse objecten. Zij worden al dan niet in verband met de Centrale Werkplaatsen en de vakcursussen uitgevoerd.

Alleen jeugdige werklozen mogen aan dezen arbeid deelnemen. De arbeidsduur is bij een volle werkweek bepaald op 35 à 40 uur en bij een halve werkweek op 20 à 25 uur. De vergoedingen voor slijtage variëren naar gelang van klassen van gemeenten, naar leeftijden en naar gelang er gedurende een volle dan wel een halve werkweek gearbeid wordt.

De aan deze werkobjecten verbonden kosten voor materiaal komen als regel ten laste van belanghebbers. Soms wordt in een kleiner of grooter gedeelte een Rijksbijdrage gegeven, wanneer het bijv. gaat om een object dat voor de vakbekwaming van de betrokkenen van groote waarde is.

Alle kosten van de tot nu toe behandelde vormen van jeugdwerkloozenzorg komen ten laste van het Rijk en de gemeenten, in de verhouding van het objectieve percentage van het Werkloosheids subsidiefonds. Het Rijk draagt in den regel niet bij in de kosten van materialen. Die kosten dragen belanghebbers.

¹⁾ Alkmaar, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Dordrecht, Eindhoven, Groningen, Haarlem, Heerenvveen, Heerlen, Den Helder, 's-Hertogenbosch, Kerkrade, Leiden, Maastricht, Nijmegen, Ridderkerk, Roden (Bakkeveen), Rotterdam, Sliedrecht, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Velsen-IJmuiden, Winschoten, Zwolle.

Belangrijke objecten, welke in den laatsten tijd zijn uitgevoerd zijn o.a.:

De spoorwegtentoonstelling, „de Trein 1939” te Amsterdam; de tentoonstelling: „Ontdek Uw Stad” te Rotterdam; de restauratie van „de Binckhorst” te 's-Gravenhage; een gebouw voor a-socialen in de Vogelwijk te 's-Hertogenbosch.

5. Werkkampen voor jongens.

Deze worden georganiseerd door de zgn. zuilen (in samenwerking met het Rijk) en wel: de Nat. R.K. Commissie voor Jeugdwerkloozenzorg; de Centrale voor Werkloozenzorg, gesticht op initiatief van den Raad van Ned. Kerken voor Practisch Christendom; de Moderne Centrale voor Werkloozenzorg en de Stichting „Ned. Volkskracht” te Amsterdam.

Het verblijf in de kampen is bepaald op 12 weken per jaar; de kamperiodes in de vakkampen (de schipperskampen, melkerskampen en die, waar een werkobject voor geschoolden in uitvoering is) zijn vastgesteld op 26 weken. De deelnemers — jonge werklozen beneden 25 jaar — ontvangen naast vrij verblijf een wekelijksche vergoeding voor slijtage aan kleding. De werkzaamheden in de kampen bestaan hoofdzakelijk in bosch- en terreinwerkzaamheden, terwijl ook vakwerk wordt verricht. Aan enkele kampen is een werkplaats verbonden.

Er moge thans volgen een overzicht van de verschillende thans nog geopende of binnenkort weer te openen kampen:

Neutraal Stichting „Ned. Volkskracht”	Modern Moderne Centr. v. Werkloozenzorg	Prot. Christ. Centrale voor Werkloozenzorg	R.K. Nat. R.K. Com. v. Jeugdwerkloz.
Kampen gevestigd te:			
Bakkeveen	Vierhouten	Rockanje	Schaarsbergen
Hattum	Lunteren	Ommen	Rumpen
Amsterdam	(voor handels- en kantoorbe- dienen)	Oude Mirdum	Egmond
(schippers- kampen)		(schippers-en melkerskamp)	Oirschot
		Chaaam	Baarn
			Goirle

Het Rijk draagt 85 pCt. van de kosten. De „zuilen” moeten voor de rest opkomen.

Tot September 1939 waren nog geopend:

Nunspeet	Bussum	Oostelbeers
	Roden	Haaren
	Rumpen	Ginneken
	Ede	
	Beekbergen	

De schippers- en melkerskampen leiden de jongens direct voor de practijk op. De resultaten zijn zeer goed. Ook bestaat er groote tevredenheid over de scholing voor handels- en kantoorbedienden.

Nog vele werkloze jongens gaan niet naar de kampen. Indien echter de werkgevers evenals bij de Centrale Werkplaatsen zouden beseffen, hoe uitnemend

Overzicht van het aantal deelnemers aan de verschillende vormen van cultureel werk volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek bewerkte gegevens.

1939

(de cijfers tusschen haakjes geven het aantal vrouwelijke deelnemers aan, dat in het vorige getal begrepen is).

Maanden	Cursussen (alg. ontwik- ke ings- en vakcur- sussen)	Werk- objecten	Centrale werk- plaatsen	Lange (8 à 12 weck- sche) kampen	Korte (2 wecksche) kampen	Internaten	Tot. aantal zonder dubbel- tellingen	Hiervan waren be- neden 25 jaar	Hiervan waren be- neden 24 jaar
Januari	20188 (942)	2291	2370	1690 (35)	256 (92)	327 (327)	20188 (1333)	10366 (960)	9822 (373)
Februari	19634 (840)	2412	2065	1723 (33)	174 (85)	358 (358)	18750 (1314)	9616 (927)	9134 (387)
Maart	17585 (759)	2298	1879	1653 (173)	179 (60)	362 (362)	17907 (1334)	8682 (952)	9225 (382)
April	14775 (626)	1982	1475	1473 (76)	267 (163)	395 (395)	15245 (1272)	7325 (954)	7920 (367)
Mei	12247 (957)	1767	1273	1516 (70)	186 (110)	416 (416)	13074 (1530)	6115 (842)	6959 (691)
Juni	10230 (512)	1572	1168	1264 (84)	104 (60)	414 (414)	11993 (1256)	5361 (762)	6632 (613)
Juli	9160 (551)	1394	1101	906 (82)	—	399 (399)	10126 (785)	4670 (628)	5456 (157)
Augustus	6028 (239)	1282	1021	791 (87)	—	74 (74)	7350 (343)	3658 (262)	3782 (81)
September	7479 (223)	1163	956	652 (89)	—	392 (392)	8181 (704)	3655 (542)	4526 (126)
October	10336 (748)	1170	1058	802 (63)	31	415 (415)	10142 (1149)		
November	11779 (908)	1184	1089	1012 (87)	45	412 (412)	10967 (1207)		
December				1156 (82)	45	327 (327)			

het kampleven voor de jongens is, hoe ze in alle opzichten sterker worden en meer geschikt voor arbeid, dan werd ook hier de animo grooter. Wij gaan echter de goede richting in.

6. Meisjeswerk.

De tot nu toe beschreven vormen van jeugdwerkloozenzorg dienen vooral voor de mannelijke werkloozen.

Voor de vrouwelijke werklozen van 14—24 jaar is drieërlei vorm van werk georganiseerd, nl. plaatselijke cursussen, internaten en kampen. De twee eerstgenoemde beoogen de opleiding tot dienstbode. Plaatselijk worden 12-weeksche cursussen in huishoudelijke vakken georganiseerd voor werkloze meisjes, die ten minste 16 jaar oud zijn en die zich verbinden na beëindiging van den kosteloozen cursus een betrekking als dienstbode te aanvaarden.

De cursussen gaan uit van de gemeentebesturen in samenwerking met het Departement van Sociale Zaken, dat eenzelfde vergoeding geeft als bij de cursussen e.d. werk voor jongens.

Tot hetzelfde als het hier gemelde doel organiseren de „zuilen”, met name de Katholieke, de Protestantische en een Neutrale zuil (nl. het Algemeen Comité tot het Inrichten van Internaten voor opleiding tot dienstboden), z.g. internaten. De spoedopleiding tot dienstbode duurt ook hier 12 weken. De financiering geschiedt op dezelfde wijze als bij het kampwerk.

Te Ginneken worden verder in „Bouvigne” en in een kamphuis van de K.J.V. meisjeskampen georganiseerd, welke niet zoozeer opleiding tot dienstbode beoogen, dan wel om aan werkloze meisjes een vorming voor andere vrouwelijke beroepen te geven. Ook de Moderne, de Prot. Christelijke en de Stichting „Nederlands Volkskracht”, houden dergelijke meisjeskampen, t.w. in „De Born” te Bennekom door eerstgenoemde centrale, te Hemmen door de tweede en te Bakkeveen door de derde centrale.

Er worden door de „zuilen” bovendien nog zgn. huishoudkampen van 2 weken gehouden, welke kampen bedoeld zijn als een voorbereiding en propaganda voor de internaten en de kampen.

Overzicht van de internaten tot opleiding van dienstboden en de meisjeskampen.

„Zuilen”.			
Neutraal	Modern	Prot. Chr.	R.K.
Stichting Alg. Comité tot het inrichten v. van internaten v. „Ned. Volkskracht”	Moderne Centr. v. Werkloozenzorg	Centrale voor werkloozenzorg	Nat. R.K. Comm. voor jeugdwerkloozenzorg
I. Internaten.			
Hilversum	—	Haarlem Groningen Arnhem	Haarlem Ginneken Wassenaar Vucht Ginneken (Bouvigne)
II. Lange kampen.			
Bakkeveen	—	Bennekom Hemmen	Ginneken

Tenslotte zij hier nog melding gemaakt van een bijzondere voorziening te Maastricht. Hier is werk opgezet voor meisjes onder de 16 jaar uit die klasse van de maatschappij, voor welke het Nijverheidsonderwijs helaas nog iets is dat ver buiten haar horizon ligt. Door het aanleeren van allerlei nuttig werk worden ook deze meisjes bruikbaar voor arbeid. De practijk heeft hier reeds vele goede uitkomsten getoond.

MEYER DE VRIES

DE POSITIE DER NED.-INDISCHE THEE.

Theepositie.

De structuur van het theeverbruik is in groote mate eenzijdig; thee is bij uitstek de drank van de Angelsaksers en dan zeer speciaal van de Britten. Indien men de geraamde wereld-thee-absorptie uit invoeren in 1938 splitst op grond van deze gedachte, dan krijgt men het volgende beeld in 1000 lb. (ontleend aan Bulletin van het intern. theecomité):

Verbruik Vereenigd Koninkrijk	431.799
Invoer Australië en Nieuw-Zeeland	59.380
„ Canada	37.176
„ Ierschen Vrijstaat	22.515
„ Zuid-Afrika *)	15.351
„ Overige Britsche gebieden *)	29.330
Totaal Britsch	595.551
„ Amerikaansch gebied (Ver. Staten + aanhoorige gebieden)	81.617
„ Fransch gebied *)	34.052
Verbruik + invoer (Ned.-Indië) Nederlandsch gebied *)	24.678
Invoer Duitschland, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Polen en Danzig	17.930
„ Sovjet-Rusland *)	36.914
„ overige wereld-thee-invoer *)	88.931
	879.673

*) Het verbruik van in eigen land geproduceerde thee is hierbij niet inbegrepen, het gegeven cijfer betreft uitsluitend den invoer.

Ook de structuur van den wereld-thee-uitvoer is overwegend Britsch, gelijk de volgende cijfers over 1938 doen zien (eveneens in 1000 lb., ontleend aan denzelfden bron):

Britsch-Indië	351.416
Ceylon	235.739
Overige Britsche gebieden	20.507
Totaal Britsch	607.662
Totaal Nederlandsch	158.561
Totaal Fransch	5.381
Andere producenten: China	91.767
Japan en Formosa	61.414
	153.181
	924.785

Sedert het uitbreken van den wereldoorlog werden voor de oorlogvoerende landen in Europa geen gegevens meer gepubliceerd en bleef ook opgave van het cijfer der Engelsche voorraden, dat tevens den surplusstock aangaf, achterwege; eind Augustus bedroeg de totale Engelsche voorraad in de veemen bijna 158 miljoen lbs.

Omtrent het verbruik van den voornaamsten theeconsument, het Vereenigd Koninkrijk, hebben wij dus geen exacte gegevens; wel weten wij, dat, ondanks den schijn door de distributie, de Britsche theepositie ruim moet zijn, omdat eenige keeren thee voor export werd vrijgegeven. In het begin van den oorlog werd het uitvoerpercentage van 90 tot 95 pCt. van de standaardquota verhoogd, waardoor alsnog tot 1 April 1940 ruim 40 miljoen lbs. meer door deze landen mocht worden uitgevoerd, welke vermeerdering tot nu toe niet in de uitvoeren tot uiting is gekomen. Integendeel, deze zijn in 1939 kleiner geweest dan in het jaar daarvoor.

Wat de statistische positie in 1939 betreft, kan verder worden vermeld, dat de invoer der Vereenigde Staten, blijkens gegevens van de Vereeniging voor de Theecultuur in Nederlandsch-Indië, 96.131.363 lbs. heeft bedragen tegen in 1938 80.587.000 lbs. Nu is deze vermeerdering op zichzelf niets bijzonders, doch moet worden gezien in verband met de voorraadvorming (vermoedelijk extra door den oorlogstoestand), omdat regelmatig ups and downs in den invoer worden waargenomen (in 1000 lbs.):

1933	95.710	1934	73.984
1935	85.115	1936	80.696
1937	93.252	1938	80.587
1939	96.131		

De thee-invoer is dus alleen als gemiddelde over een paar jaar in de Vereenigde Staten maatstaf voor het verbruik.

Wat de overige landen aangaat, toonen de cijfers voor 1939 een verschillend beeld, met over het alge-

meen eerder een stijgende tendens, wat begrijpelijk is uit het oogpunt van den wensch tot voorraadvorming; ook in ons land is de invoer tot verbruik over 1939 belangrijk grooter dan in 1938; naast de legerbehoefte lijkt ons de voornaamste oorzaak de wensch van de huisvrouw een zekeren voorraad te hebben.

Wat het Engelsche verbruik betreft, wordt over het algemeen een stijging verwacht, waarbij men zich veelal baseert op de tijdens den wereldoorlog geconstateerde stijging van het theegebruik. Nu is het afleiden van deze stijging uit de cijfers reeds niet zonder meer juist, omdat de stijging reeds in 1905 heeft ingezet en wat wordt waargenomen in het begin van den oorlog veel meer een uitlooper is van wat daarvoor plaats had en waarop, mede door een verhooging van de heffing op thee, reeds in 1916 een terugslag komt, vide de volgende cijfers:

Theeconsumptie per hoofd der bevolking in het Vereenigd Koninkrijk en Noord-Ierland.		
1904 .. 599 lbs.	1911 .. 6.53 lbs.	1916 .. 6.55 lbs.
1905 .. 6.03 "	1913 .. 6.64 "	1917 .. 6.02 "
1907 .. 6.20 "	1914 .. 6.84 "	1918 .. 6.74 "
1909 .. 6.29 "	1915 .. 6.87 "	1919 .. 8.42 "

Na den oorlog is de theeconsumptie sterk gestegen en zelfs tot bijna 10 lbs., maar het feit, dat de theepropaganda defensief moet optreden, en het afnemend verbruik der laatste jaren zijn aanwijzingen, dat de theeconsumptie haar hoogtepunt heeft bereikt en dat zelfs het legerverbruik hier waarschijnlijk geen groote toename zal zien zal geven.

Wat de uitvoeren betreft, is wel het voornaamste feit, dat die van China in 1939 op een ongekend laag niveau, nl. op 49.731.422 lbs. tegen 91.766.509 lbs. in 1938 (cijfers Vereeniging voor de Theecultuur in Nederlandsch-Indië) is gekomen. Japan en Formosa daarentegen hebben, volgens opgave van evengenoemde vereeniging, in 1939 meer uitgevoerd: Japan 51.754.560 tegen 37.037.943 lbs. en Formosa in de eerste 11 maanden 23.994.577 tegen 22.661.486 lbs.

Het internationale theecomité heeft in zijn laatste vergadering besloten het uitvoerpercentage voor het restrictiejaar 1940/1941 op 95 pCt. te handhaven en zal daarbij beschikt hebben over het noodige cijfermateriaal. Op de theemarkt zijn tal van onzekerheden en wat bij het besluit van het comité den doorslag heeft gegeven, valt niet te zeggen; wij aanvaarden dit besluit dus zonder verdere beoordeeling.

Betekenis voor Nederlandsch-Indië.

In zijn betekenis voor Nederlandsch-Indië als theeproducent achten wij dit besluit nadeelig, zulks in verband met de deviezenpositie der geallieerden. De Britsche en Fransche regeeringen doen thans alles om voor de oorlogvoering de noodige deviezen te verzamelen en het komt ons voor, dat in het besluit van het Internationale Theecomité ook deze tendens tot uiting komt. Wij zien geen enkele aanleiding om een groote vermeerdering van de wereld-thee-absorptie te verwachten, de cijfers wijzen daarop zeker niet en zou zoo'n vermeerdering in Groot-Brittannië plaats hebben, dan ligt daar nog de voorraad, die op 31 Augustus 1939 bijna 158 miljoen lbs. bedroeg.

Vergelijken wij nu eens de theeexportie der geallieerden over 1938, een voor de wereld-thee-absorptie zeker niet ongunstig jaar, dan krijgen wij het volgende (in 1000 lbs.):

Totale Britsche absorptie	595.551
„ Fransche „	34.052
	<u>629.603</u>

Daartegenover staat een eigen uitvoer van: de beide Britsche hoofdproducenten in het restrictiejaar 1940/41 603.089.381 lbs. andere Britsche en Fransche producenten 29.000.000 „

Totaal dus rond 632.000.000 lbs.

De thee-uitvoer afkomstig uit Nyassaland, Kenya, Oeganda, Tanganyika, Indo-China, Mozambique, Zuid-Rhodesia en Zuid-Afrika is in 1939, voor zoo-

ver thans gegevens bekend zijn, grooter geweest dan over 1938 en wij kunnen den uitvoer voor 1940 voor deze gebieden gevoegelijk ramen op 29 miljoen lbs.

Tegenover een absorptie in 1938 van 629.6 miljoen lbs. of zonder den Ierschen Vrijstaat van 607.1 miljoen lbs. staat dus een Britsch-Fransche uitvoer van 632 miljoen lbs. plus een voorraad, die op 31 Augustus 1939 bijna 158 miljoen lbs. bedroeg, zoodat de geallieerde mogendheden geen beroep op vreemde valuta voor de theevoorziening behoeven te doen of voor zover zij eigen theeën — bijv. hoogwaardige Britsch-Indische en Ceylon-theeën — uitvoeren, daarvoor goedkoopere in de plaats kunnen krijgen. Maar, dit gegeven zijnde, is daardoor de theeexportie voor de niet-Britsch-Fransche wereld veel ongunstiger geworden dan zonder valuta-overwegingen. Immers, de niet-Britsch-Fransche wereld absorbeerde in 1938 250 miljoen lbs.; stellen wij nu dat de vermindering van den invoer in Duitschland en de afhankelijk gebieden wordt gecompenseerd door een grooteren import elders, dan komen wij op een invoer van 250 mill. lbs.

Tegenover deze invoerbehoefte staat een uitvoercapaciteit, die als volgt kan worden getaxeerd:

Ned.-Indië volgens het uitvoerpercentage van 95 pCt.	bijna	165 miljoen lbs.
China, aanhoudend het buitengewoon lage niveau van 1939	50	„ „
Japan en Formosa, basis 1939	78	„ „
Totaal	293	miljoen lbs.

Nu kan aangenomen worden, dat in China's binnenland theevoorraden zijn gevormd en dat een raming van 293 miljoen eerder aan den lagen kant is, terwijl de 250 miljoen een vrij goed beeld van de invoerbehoefte geven.

Op de „vrije markt” ontstaat dus door het uitvoerpercentage van 95 vermoedelijk een surplus, dat prijsdrukkend zal werken. Een vraag, die zich daarbij voordoet, is natuurlijk hoe groot het verbruik en de uitvoer van zwarte thee zal zijn, m.a.w. of een deel van het overschot niet ten laste van de groene en andere niet-zwarte theeën zal komen. Daarbij moet echter worden bedacht, dat het percentage zwarte thee der outsiders steeds grooter wordt en dat de Chineesche uitvoer wel ongekend laag was.

Voor Nederlandsch-Indië komt daarbij, dat de thee-uitvoer naar Nederland beperkt is, en dat Nederlandsch-Indië voor thee dus grootendeels is aangewezen op de Nederlandsche verbindingen met de Vereenigde Staten en de afzetgebieden ten zuiden van de Middellandsche Zee en voorts op buitenlandsche reederijen, die voor bevrachting natuurlijk in de eerste plaats aannemen de goederen, die voor het eigen land behoeften van de eerste orde beteekenen. Thee behoort daartoe, behoudens in de Britsche gebieden en Nederland, niet.

Dat onze vrees, dat deviezenmaatregelen voor de Britsche theepolitiek van betekenis zijn, gegrond is, blijkt uit de aankopen door het Vereenigd Koninkrijk in de hoofdproductie-gebieden en uit het voor Groot-Brittannië afgekondigde invoerverbod.

Wij hebben in deze beschouwing uiteraard geen critiek willen oefenen op de beslissing van het Internationale Theecomité, maar alleen willen aantonen, welke gevaren daardoor voor de Nederlandsch-Indische thee zijn ontstaan, welke in een prijsdaling tot uiting kunnen komen, een prijsdaling, welke in dat geval in verband met de prijsvaststelling op basis van het verloop te Batavia, ook voor de te Amsterdam verkochte thee zal plaats hebben.

Het prijsverloop voor Nederlandsch-Indische thee was sedert het begin van den oorlog aanvankelijk zeer bevredigend, doch tegen het einde van het jaar kwam een kentering en hoewel het prijspeil nog steeds boven dat van begin 1939 ligt, kan de toekomst toch niet met groot optimisme worden tegemoet gezien, omdat, zoodat geen thee onverkocht zou blijven, de ongunstige positie toch het prijsniveau zal drukken.

HET TINQUOTUM VERLAAGD.

Inleiding.

In ons vorige overzicht betreffende de tinpositie¹⁾ concludeerden wij, dat de snelle en sterke verhooging van de tinquota gezien moest worden als een streven om aan de plotseling geheel gewijzigde toestanden het hoofd te bieden en een poging om te voorkomen, dat de, zoo vruchtbare, internationale samenwerking der voornaamste tinproducenten zou ophouden te bestaan. Wij merkten tevens op, dat de symptomen van een tinschaarschte — in het jaaroverzicht in het Monthly Bulletin of „The Tin Producers' Association”, „Tin in a critical Year”, wordt gesproken van „a stampede of buyers” — binnen afzienbaren tijd wel zouden verdwijnen en dat in de naaste toekomst met een meer normale marktontwikkeling moest worden rekening gehouden.

De verlaging van het uitvoerpercentage van 120 pCt. voor het lopende kwartaal tot 80 pCt. voor het tweede kwartaal 1940, waardoor dit voor het eerste halfjaar 1940 in totaal nog op het aanzienlijke peil van 100 pCt. staat, is, naar ik meen, een teken, dat men in de kringen van het Internationaal Tin Comité er mee rekent, dat een periode van een wel gunstige, maar toch meer gelijkmatige marktontwikkeling is aangebroken.

In hoeverre eventueele wenschen van deviezenpolitieken aard, van de zijde der Britsche producenten, of bepaalde verlangens ten aanzien van den prijs van de niet-Britsche tinlanden — de Pondennotering van tin in goud omgerekend ligt nog steeds beneden het vóóroorlogsche peil — een rol hebben gespeeld bij de vaststelling van het uitvoerpercentage, is niet concreet aan te geven. In elk geval is de reactie van het besluit op de tinmarkt zoodanig geweest, dat de tinprijs gestegen is. In Londen steeg de prijs per ton in één dag met ongeveer £ 8 (ruim 3 pCt.); ten opzichte van den prijs van 24 Februari jl. te New-York, steeg de notering op 27 Februari voor loco-straits aldaar met 2 Dollarcents per pound (ruim 4 pCt.).

Ten aanzien van den invloed, die het Internationale Contrôle Schema gedurende de afgelopen maanden op de tinmarkt heeft uitgeoefend, is men in tinkringen zeer tevreden en ziet hierin eens te meer een bewijs voor de onmisbaarheid van een producentenkartel voor het tin²⁾.

Er wordt op gewezen, dat zonder een restrictieschema — hetwelk reeds in de laatste jaren een rendabele exploitatie voor de deelnemende tinproducenten mogelijk maakte³⁾ — een tegemoetkomen aan de plotselinge sterk gestegen vraag totaal onmogelijk was geweest. Natuurlijk zijn er nog steeds groepen, die met de bestaande regeling niet tevreden zijn, het merkwaardige is echter, dat thans de verlangens juist in de omgekeerde richting gaan van hetgeen men vóór den oorlog als wenschelijk achtte. Zij die gedurende de eerste helft van 1939 nog bezwaren opperden tegen een tinprijs van £ 200 à 230 ton, daar zij dezen te hoog achtten en er een te sterke stimulans in zagen voor de outsidersproductie, zijn thans vaak nog niet eens tevreden met het huidige, in Ponden Sterling uitgedrukt nog hoogere, prijspeil. De vroegere kritiek op den bufferstock, dat deze veel te groot was, heeft in de afgelopen maanden plaats gemaakt voor de verzuchting, dat deze lang niet groot genoeg is geweest. En nu men op Malakka groote moeite heeft om zijn productie in overeenstemming met het plotseling sterk verhoogde uitvoerpercentage te brengen, klaagt men er over, dat de verhooging

veel te sterk en te snel is geweest, terwijl voorheen met klem betoogd werd, dat de lage uitvoerpercentages voor Malakka een groot nadeel en gevaar voor de positie van het land als tinproducent betekenden.

De statistische positie.

Onderstaande tabel geeft eenige gegevens omtrent de productie van het metaal (in long tons):

2e halfjaar 1939:	
Toegestane uitvoer	114.383
Uitvoer der restrictielanden	104.071
Productie der outsiders	15.100
1e halfjaar 1940:	
Toegestane uitvoer	104.485
Geschatte productie der outsiders	15.000
Carry-over 1939	875
Totaal geschatte productie	120.360

Zooals uit bovenstaande cijfers blijkt, kan, bij de momenteele stand van de uitvoerquota, over de eerste helft van dit jaar een tinproductie van ongeveer 120.000 tons verwacht worden, dus ongeveer dezelfde hoeveelheid als in de laatste zes maanden van het afgelopen jaar is voortgebracht.

De uitvoeren van Malakka, Nederlandsch-Indië en Nigerië in Januari bedroegen 8.946 ton, waarmee deze landen 3.783 ton beneden het toegestane quotum van 120 pCt. bleven. Daar Indië en Nigerië nog een exportoverschot over 1939 hadden, zijn de uitvoeren van deze landen nog steeds boven de toegestane hoeveelheden (resp. 543 en 2.115 ton); Britsch Malakka heeft echter nog een aanzienlijken achterstand van totaal 4.496 ton. In verband met het Chineesche Nieuwjaar wordt, wat Indië en Malakka betreft, met een geringeren uitvoer in Februari rekening gehouden en, daar de voorraden bij de mijnen grootendeels dienst hebben gedaan om in de tweede helft van het vorige jaar aan den plotseling gestegen toegestanen uitvoer te voldoen, is wel te verwachten, dat het tweede kwartaal met een ruimen onder-export zal ingaan, zeker wat betreft Malakka. Daar bovendien toch ook weer tot een aanvulling van de voorraden bij de mijnen zal moeten worden overgegaan, is voorloopig een op peil blijven van de bedrijvigheid in de tinproductie wel te verwachten.

Veel moeilijker is het om een overzicht te krijgen van het verbruik van tin.

Gemiddeld maandverbruik gedurende het 4e kwartaal 1939, gegevens deels geschat, in long tons:

Wereldverbruik	14.167
Vereenigde Staten	8.066
Groot-Brittannië	2.976
Japan (October/November)	1.390
Overigen	1.835

Voor Januari wordt in het Statistical Bulletin van het International Tin Research and Development Council het wereldverbruik op 22.600 tons geraamd; volgens voorloopige berichten bedroegen de afleveringen in de Vereenigde Staten in Januari en Februari resp. 9.780 en 6.600 ton. Het tinverbruik van Groot-Brittannië wordt momenteel op jaarlijks 36.000 ton geschat tegen een recordvredesverbruik van 26.000 ton in 1937. Rekent men met een overeenkomstige toeneming van het verbruik in Frankrijk, dan zou dit op ongeveer 14.000 tons per jaar komen.

Men zal echter wel rekening dienen te houden met het streven, zeker in de oorlogvoerende landen, om zoo efficiënt mogelijk met het materiaal om te gaan. De productie van secundair tin zal stellig toenemen. In Engeland is men onder de leuze: „Raw material is war material” al doende om op groote schaal afval, zooals bijv. gebruikte blikjes, te verzamelen, ten einde deze afval productief te maken.

Hoewel natuurlijk in de Vereenigde Staten, nu aan de behoefte om grootere voorraden te vormen en aan de toegenomen vraag eenigszins is tegemoet ge-

¹⁾ Zie E.-S.B. d.d. 20 December 1939; pag. 935 e.v.

²⁾ Zie de rede van E. V. Pearce in de jaarvergadering van de „British Tin Investment Corporation”; Tin, Januari 1940.

³⁾ Men zie: „Tinrestrictie en Tinprijs” door M. J. Schut; publicatie No. 31 van het Nederlandsch Economisch Instituut.

komen, de activiteit in de blikindustrie is verminderd, acht men de ontwikkeling van het toekomstig verbruik van tin in dit land nog steeds gunstig en een jaarconsumptie van 90 à 100.000 tons kan nog als te verwachten hoeveelheid genoemd worden.

In hoeverre Duitschland als consument (in 1938 een jaarverbruik van 13.774 ton) is uitgevallen, is niet nader te zeggen. Men krijgt wel den indruk, dat tot nog toe wel eenige hoeveelheid tin den Duitschen verbruiker bereikte. In dit verband kan gewezen worden op de her-exporten van tin gedurende de laatste maanden vanuit de Vereenigde Staten, waarvan naar schatting in korten tijd ruim 2000 ton naar Rusland ging en verwacht werd, dat het via dezen weg voor een groot deel in Duitschland zou terecht komen. Door een tinuitvoerverbod van de New-York Commodity Exchange voor haar leden d.d. 27 Februari j.l. heeft men hieraan een einde gemaakt.

In het algemeen genomen, acht men de ontwikkeling van het verbruik van tin voor de naaste toekomst vrij gunstig.⁴⁾

De voorraden zijn, zooals de bedoeling was met het oog op een mogelijke stagnatie in de aanvoeren, de laatste maanden toegenomen en bedroegen eind Januari totaal 49.370 ton tegen 34.608 tons eind Augustus en 51.976 tons per ultimo Januari 1939. De totale visible supply plus carry-over, bedroeg per ultimo Februari 32.722 tons tegen resp. 34.837 en 36.959 tons in Januari 1940 en October 1939.

Tinvoorraden in long tons.

Ultimo	Visible Supply Wereld		Visible Supply Ver. Staten		Carry-over		Voorraden bij smelters	Totale voorraden
	totaal	daarv. zeiland	totaal	daarv. zeiland	Straits	Euro-pa		
Jan. '39	21.924	6.345	9.008	4.384	9.065	6.819	14.168	51.976
Aug. '39	20.335	7.329	8.222	4.609	1.677	3.003	9.593	34.608
Oct. '39	30.695	23.021	20.319	16.783	1.340	4.924	9.602	46.561
Jan. '40	24.798	19.405	15.071	13.322	4.998	5.041	14.533	49.370
Febr. '40	23.865	19.108	14.818	12.740	4.168	4.689	14.803	47.525

Het eerste, wat in deze tabel opvalt, is de sterke toeneming van de zeilende voorraden, dit is deels een gevolg van de verschillende moeilijkheden, die de scheepvaart ondervindt, waardoor de verschepingsduur wordt vergroot, en natuurlijk ook direct toe te schrijven aan de massale verschepingen gedurende de laatste maanden uit de productiegebieden. De totale voorraden in de Vereenigde Staten komen overeen met een momenteel verbruik van nog geen twee maanden, hetgeen toch zeker, gezien de mogelijke verrassingen in den aanvoer, niet bijzonder groot is te noemen.

De ontwikkeling van het prijspeil.

Het loslaten van den maximumprijs van £ 230 per ton te Londen op 11 December 1939, had onmiddellijk een oploopen van den prijs aldaar tot £ 272 per ton ten gevolge; later trad eenige reactie in, zoodat December op ongeveer £ 250 per ton sloot. In Januari daalde de prijs aldaar verder, waardoor het gemiddelde over die maand bijna £ 241 bedroeg. Toen de geruchten over een aanzienlijke verlaging van het quotum toenamen, steeg de prijs weer iets tot pl.m. £ 247 op 26 Febr. j.l.; na het bekend worden van het besluit van het Tin-comité liep de markt vrij sterk op tot ruim £ 254 op 27 Febr. 1940, nadien is, na eenige reactie, de prijs nog verder opgelopen tot momenteel (11 Maart) ruim £ 258 per ton. Hoewel deze prijs boven den vóór-oorlogschien, door middel van den bufferstock gehandhaafden, maximum-

⁴⁾ In de jaarvergadering, d.d. 23 Januari 1940 van de „British Tin Investment Corporation”, eindigde Mr. E. V. Pearce als volgt: „In conclusion, I may predict that, although the recent unprecedented demand can hardly be expected to continue, the prospects for the industry in 1940 are indeed bright”.

prijs van £ 230 per ton ligt, is toch door de daling van het Pond Sterling de opbrengst voor niet-Britsche producenten minder gunstig. In Juli 1939 bedroeg het aequivalent van den prijs te Londen in Guldens f 2021 per ton en in goud-Ponden £ 131.5; het gemiddelde over Januari 1940 bedroeg resp. f 1794 per ton en £ 121.8 (goud). Een verdere na-deelige factor is, dat de in dezen prijs begrepen transportkosten, door het stijgen van de zeevrachten veel hoger zijn dan gewoonlijk. Het is dus ook zeer begrijpelijk, dat men meent, dat van den kant van de niet-Britsche producenten zou zijn aangedrongen op een minstens prijshandhavende restrictie-politiek.

Wat de Britsche producenten betreft, deze hebben eenerzijds ook belang bij het handhaven van een behoorlijk prijsniveau, daar de tin-export een belangrijke bron voor het aanvullen van den deviezen-voorraad is. Dit geldt zeker zoolang een hooger prijs met een in ruime mate beschikbaar komen van deze belangrijke grondstof, dus een hoog uitvoerpercentage, kan gecombineerd worden.

Engelsche deviezenpolitiek t.a.v. den tin-export.

Hoe belangrijk men dezen deviezenfactor overigens acht, moge blijken uit het feit, dat 8 Maart j.l. door de Engelsche regeering het besluit is genomen, om met ingang van 25 Maart a.s. zich direct van de deviezen-opbrengst van den export van tin (en ook rubber, jute, whisky en bont) te verzekeren. De laatste maanden werden nl. belangrijke bedragen aan Dollars, de opbrengst van den export van tin (en andere artikelen), op de in-officieele markt te Londen verkocht teneinde van de iets gunstiger koersverhouding t.o.v. de officieele markt te profiteren. Men zal nu slechts exportvergunningen verstrekken, indien de exporteur zijnerzijds zich aan zekere deviezenbepalingen zal willen onderwerpen.

In hoeverre door deze beperkende bepalingen, het tin, afkomstig van niet-Britsche producenten, dat tot nog toe in belangrijke hoeveelheden via den Britschen handel zijn bestemming bereikte, thans, voor zoover mogelijk, via andere handelskanalen zal gaan, is nog niet te zeggen.

Een van de eerste reacties op de tinmarkt waren groote Amerikaansche aankopen, daar men van dezen maatregel (het verschil tusschen den officieelen en in-officieelen Pondenkoers bedraagt momenteel ongeveer 3 pCt.) een stijging van den Dollarprijs verwacht voor een artikel als tin, waarvan de leidende notering in Ponden Sterling luidt. De prijs te New-York steeg dan ook van 7 op 9 Maart met 1½ Dollarcent per pound tot 49 Dollarcent/lb. (d.i. met bijna 3 pCt.).

De tin-uitvoer van Nederlandsch-Indië.

De uitvoer van tin uit Nederlandsch-Indië bedroeg in 1939 31.281 long tons, waardoor het quotum voor dat jaar met 1.721 long tons werd overschreden.

Uitvoer van tin en tin-erts uit Nederlandsch-Indië; gewicht in 1000 tons, waarde in miljoenen Guldens.

	Gewicht		Waarde	Aequivalent van den
	tin	tin-erts		prijs te Londen
				in Guldens per ton
1933	8.9	8.1	22.5	1.597
1935	11.4	16.6	36.1	1.634
1937	14.0	36.9	82.1	2.177
1938	7.3	19.2	33.5	1.684
1939	14.2	24.2	52.9	1.878

Bij den huidige stand van de exportquota mag Indië over het eerste halfjaar 1940 ruim 19.500 ton uitvoeren, waarvan men de opbrengst, bij de momentele prijs- en koersverhoudingen, op ongeveer f 35 miljoen kan ramen.

Het grootste deel van de tin-ertsproductie (nl. al het Billiton- en een deel van het Banka-erts) wordt thans weer, evenals vóór de vestiging van de tin-smelterij te Arnhem, te Penang gesmolten.

HET NEDERLANDSCHE SPAARBANK- WEZEN IN 1939.

Wanneer men zich een oordeel wil vormen over de resultaten van het Nederlandsche Spaarbankwezen in 1939, ligt het voor de hand, deze allereerst te vergelijken met de cijfers van het voorafgaande jaar. Dan blijkt, dat bij de Particuliere Spaarbanken, waaromtrent in het Vakblad voor Nederlandsche Spaarbanken maandelijks gegevens werden gepubliceerd en bij de Rijkspostspaarbank samen, de terugbetaling in 1939 den inleg met *f* 81 miljoen overtroffen heeft, tegenover een inlegoverschot van *f* 57 miljoen in 1938.

Deze achteruitgang van *f* 138 miljoen in totaal ten opzichte van het voorafgaande jaar is, zooals uit het hieronder volgende staatje blijkt, meer door de sterke vermindering van den inleg, dan door een grotere terugbetaling veroorzaakt. Er werd namelijk in 1939 *f* 99 miljoen minder ingelegd en *f* 39 miljoen meer terugbetaald dan in 1938.

Het op deze wijze gevormde beeld is echter niet geheel juist, omdat ook het als maatstaf genomen jaar 1938 voor de spaarbanken resultaten leverde, die eigenlijk niet als normaal beschouwd mogen worden. Dit komt duidelijk naar voren, wanneer men de vergelijking niet tot 1938 beperkt, doch deze tot enkele vroegere jaren uitstrekt.

Part. Spaarb. + R.P.S.	Inleg × f 1.000.000	Terugbetaling × f 1.000.000	Saldo × f 1.000.000
1934.....	390	385	+ 5
1935.....	370	398	- 28
1936.....	367	374	- 7
1937.....	473	390	+ 83
1938.....	489	432	+ 57
1939.....	390	471	- 81

De inleg van gelden.

Uit deze cijfers volgt immers, dat de totale inleg in 1939 weer ongeveer is teruggekeerd tot het hoogste punt van de jaren 1934 t/m. 1936, terwijl de uitzonderlijk groote inlegbedragen in de tusschengelegen jaren 1937 en 1938, zooals hieronder blijken zal, vermoedelijk wel voor een belangrijk deel toegeschreven zullen moeten worden aan het toestroomen naar de spaarbanken van gelden, waarvoor in andere omstandigheden elders onderdak gezocht zou zijn.

De inleg vertoonde in deze jaren bij de Particuliere Spaarbanken en bij de Rijkspostspaarbank een eenigszins verschillende ontwikkeling, zoodat er aanleiding is, deze afzonderlijk te bezien.

Inleg	Partic. Spaarb. × f 1.000.000	R.P.S. × f 1.000.000
1934.....	210	180
1935.....	197	173
1936.....	199	168
1937.....	255	218
1938.....	226	263
1939.....	177	213

Er blijkt namelijk, dat de sterke toeneming van den inleg, die in 1937 begonnen was, bij de Rijkspostspaarbank in 1938 nog voortduurde, doch bij de Particuliere Spaarbanken in dat jaar reeds weer opgehouden heeft.

Dit had tengevolge, dat het bij de Rijkspostspaarbank in 1938 ingelegde bedrag belangrijk boven dat der Particuliere Spaarbanken steeg. De daling in 1939, waaraan de politieke onrust wel niet vreemd zal zijn geweest, was bij beide ongeveer even sterk, zoodat het verschil bleef bestaan.

Dat de genoemde groote inlegbedragen in de vorige jaren minder aan de toeneming van het aantal, dan wel aan den grooteren omvang der inleggingen te wijten zijn geweest, komt tot uiting in onderstaande

cijfers, die het gemiddelde geldbedrag per inlegging aangeven.

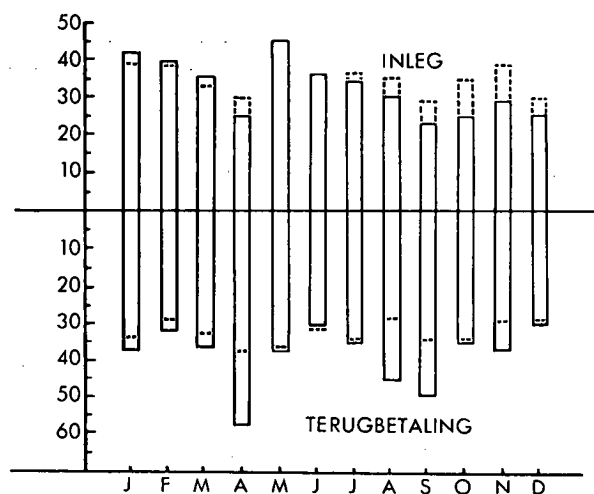
Gemiddeld bedrag per inlegging	Partic. Spaarb.	R.P.S.
1934.....	f 70,37	f 74,09
1935.....	„ 63,05	„ 71,26
1936.....	„ 59,16	„ 68,26
1937.....	„ 70,96	„ 78,19
1938.....	„ 61,81	„ 87,64
1939.....	„ 50,77	„ 80,98

De ook hier in 1937 begonnen stijging zette zich in 1938 bij de Rijkspostspaarbank voort, terwijl bij de Particuliere Spaarbanken toen reeds een daling intrad. In dit verband zij er op gewezen, dat in 1938 vele Particuliere Spaarbanken de aan hun inleggers te vergoeden rente verder verlaagden en er bovendien vaak toe overgingen den inleg te weigeren van gelden, die naar hun meening niet bij een spaarbank thuis hooren.

Ondanks de gemeenschappelijke daling van het gemiddelde bedrag per inlegging in 1939, bleef dit zich bij de Rijkspostspaarbank op een aanmerkelijk hooger peil bewegen, dan bij de Particuliere Spaarbanken het geval was.

Ter beoordeeling van de cijfers der opeenvolgende maanden van 1939, zijn in bijgaande grafiek telkens daarnaast gesteld de gemiddelden van de overeenkomstige maanden der jaren 1934 t/m. 1938.

Inleg en terugbetaling per maand in miljoenen gulden
— = 1939, = Gemiddelde 1934/38

Wat den Inleg betreft waren de eerste zes maanden van 1939 nog vrij bevredigend. Een uitzondering vormt de kleine inleg in April (Albanië), doch het valt op, dat de rust daarna, blijkens de cijfers van Mei en Juni, blijkbaar spoedig weerkeerde.

Te beginnen met Juli bleef de inleg echter telkens belangrijk bij het overeenkomstige maandgemiddelde van 1934/38 ten achter en tot in October was elke maand in dit opzicht nog weer ongunstiger dan zijn voorganger. Eerst in December trad een duidelijke verbetering in.

Vermoedelijk zullen, naast de neiging van het publiek om in verband met de politieke omstandigheden de noodige contanten bij de hand te houden, ook de groote aankopen voor voorraadvorming tot dezen loop van zaken bijgedragen hebben.

De terugbetaling van gelden.

Evenmin als voor den Inleg, levert 1938 een goeden maatstaf voor de Terugbetaling. Deze was in 1939, zooals reeds eerder bleek, *f* 39 miljoen meer dan in 1938, maar daarbij dient in aanmerking genomen te worden, dat laatstgenoemd jaar, vooral door de sterke terugbetaling in September 1938 (München) ook reeds ongunstig bij zijn voorgangers afstak.

Blijkens de in het eerste staatje vermelde cijfers bedroeg de terugbetaling in de jaren 1934 t/m. 1937 gemiddeld ongeveer f 387 miljoen. 1939 kwam daar dus ruim f 84, miljoen boven, zoodat de afwijking veel sterker blijkt te zijn, dan men uit een vergelijking uitsluitend met 1938 zou afleiden.

Hoezeer het dreigende oorlogsgevaar van invloed was op de terugbetaling in 1939 blijkt eveneens uit de maandgrafiek. De politiek onrustige maanden waren ook de nadeeligste wat betreft de terugbetaling: April leverde f 20 miljoen, Augustus f 17 miljoen, September f 14 miljoen en November f 8 miljoen meer terugbetaling dan het gemiddelde van de overeenkomstige maanden van 1934 t/m. 1938.

Het is opvallend, dat de Terugbetaling haar hoogste punt in 1939 niet na het uitbreken van den oorlog in September (terugbetaald f 49.5 miljoen), doch reeds in April (terugbetaald f 57.9 miljoen) bereikte.

Men krijgt den indruk, dat het publiek in het algemeen tevoren reeds het noodige geld in huis gehaald had en dat dit er toe bijgedragen heeft, dat bij het uitbreken van den oorlog van runs op de spaarbanken geen sprake is geweest.

In diezelfde richting wijst het feit, dat het grootste aantal terugbetalingen per maand in 1939 reeds in Augustus is voorgekomen en sedertdien, ook zelfs in September, regelmatig bleef dalen.

In December was tenslotte zoowel het totale bedrag als het aantal der terugbetalingen weer ongeveer op het gemiddelde peil van 1934/38 beland.

Aangezien in 1939 het aantal nieuw uitgegeven spaarbankboekjes dat der afbetaalde met ruim 59.000 overtrof, steeg het aantal rekeningen tot ongeveer 3.600.000, waarvan 2.400.000 bij de Rijkspostspaarbank en 1.200.000 bij de Particuliere Spaarbanken.

In het bovenstaande is de aan inleggers te vergoeden rente over 1939 buiten beschouwing gelaten. Vermoedelijk zal deze ongeveer f 26 miljoen bedragen.

Hierop voortbouwend komt men, in aanmerking nemend, dat in 1939 f 81 miljoen meer werd terugbetaald dan ingelegd, tot een schatting van het totale tegoed op het eind van 1939 op omstreeks f 1109 miljoen. Daarvan is ongeveer f 668 miljoen ondergebracht bij de Rijkspostspaarbank en omstreeks f 441 miljoen bij de hier behandelde Particuliere Spaarbanken, welke laatsten in het begin van het jaar gezamenlijk ongeveer 87 pCt. omvatten van het geheele, door het Nederlandsche Particuliere Spaarbankwzen aan zijn inleggers verschuldigde tegoed.

Mr. P. E. W. LUGT.

DE KOLENPOSITIE IN 1939.

II.

Polen.

Zoals te verwachten was, vertoonen zoowel de productie als de export een flinken vooruitgang door de verwerving van de Karwinamijnen in het district Teschen, waarvan de productie op ruim 7 miljoen ton per jaar geschat werd. Deze meerdere productie kon in het land zelf geen afzet vinden en moest dus geëxporteerd worden. De Karwinakolen zijn van uitstekende kwaliteit en vonden dan ook gereeden afzet. De overzeesche vraag naar deze kolen werd zoo groot, dat er niet aan voldaan kon worden en de prijzen stegen dan ook vrij snel, terwijl die van de andere Poolsche kolen vrij lang op peil bleven. Toen de achteruitgang in den Duitschen export bleef doorzetten kregen de Polen de kans hun export uit te breiden. In Mei werd, na lange onderhandelingen, de Engelsch—Poolsche kolenconventie hernieuwd, maar de quota-vaststelling werd nog even aangehouden.

De productie beliep over de eerste vijf maanden 19.18 miljoen ton tegen 15.22 miljoen ton over dezelfde periode in het vorige jaar.

Toen op 1 September Duitschland Polen binnen-

rukte en dit land spoedig bezette, hield de Poolsche kolenindustrie op en ging over in Duitse handen. Voorloopig zijn wij dus gekomen aan het einde van de berichtgeving over Poolsche kolen.

België.

De Belgische productie, die in de eerste maanden van het jaar een weinig was teruggelopen, herstelde zich in de tweede helft, zoodat over het heele jaar genomen de productie van kolen en cokes wat gestegen is, terwijl die van briketten iets achter bleef, vergeleken bij vorig jaar, zooals blijkt uit de volgende cijfers:

	1939	1938
steenkolen	29.847.120 ton	29.575.400 ton
cokes	5.176.650 „	4.702.680 „
briketten	1.525.790 „	1.701.470 „
	36.549.560 ton	35.979.550 ton

De voorraden, die in het begin van het jaar 2.22 miljoen ton beliepen, daalden tot 1.32 miljoen ton per eind December en deze kolen zijn niet alle van superieure kwaliteit.

De invoer is verder teruggelopen, terwijl de uitvoer een kleine verbetering onderging, zooals uit de volgende cijfers blijkt:

	1939		1938	
	invoer ton	uitvoer ton	invoer ton	uitvoer ton
steenkolen	3.537.804	5.087.837	4.493.657	4.753.748
cokes	1.987.994	1.577.788	1.937.648	1.204.300
briketten	91.691	506.618	127.303	654.912

De kolenpositie is over het algemeen vrij moeilijk geweest in België, maar vooral na het uitbreken van den oorlog. Met de arbeiders ging de strijdvrage over de loonen en over de verlenging van den arbeidstijd, welke verlenging absoluut noodzakelijk werd om de productie op te voeren. Er werd gestaakt, maar gelukkig heeft de Regeering de zaak kunnen bijleggen door loonsverhooging toe te staan, terwijl wat het andere geschilpunt betreft, de mijnwerkers langer zullen gaan werken en wel 48 uur in plaats van 45 uur per week. Bovendien werden enkele stilgelegde mijnen weer in bedrijf genomen en wordt er naar gestreefd alle nu gemobiliseerde ondergrondse arbeiders te demobiliseeren. België begrijpt heel goed het buitengewoon groote nationale belang van de kolenindustrie.

Sinds Duitschland en Polen voor een zeer groot gedeelte als verzorgers van de diverse kolenmarkten uitgevallen zijn, heeft België de kans zijn export sterk uit te breiden, mits de productie maar voldoende opgevoerd kan worden. Zoo moet België bijv. absoluut naar Frankrijk uitvoeren om in ruil voor zijn kolen het noodige erts voor zijn ijzer- en staalindustrie te krijgen. Ook in Italië kunnen de Belgische kolen gereeden afzet vinden. Men verwacht de productie, met het in gebruik nemen van stilgelegde mijnen en door verlenging van den arbeidstijd, met een 200.000 ton per maand te verhoogen en indien deze verwachtingen in vervulling gaan, zal ook de Belgische kolenindustrie een zeer goede toekomst tegemoet gaan. Een hinderpaal echter is het absentisme, dat de laatste tijden in België weer dreigend den kop opsteekt. In de Belgische Kamer reeds werd er op gewezen, dat dit euvel allen vooruitgang op sociaal gebied dreigt te verstikken. Immers wordt reeds geponeerd, dat de hooge loonen de schuld van dezen waren vloek voor den arbeidersstand zijn. Ruw berekend zou de productie in België een groot miljoen ton per jaar meer kunnen bedragen indien elke mijnarbeider ook op Maandag zijn plicht deed.

Frankrijk.

Uit het vorige jaaroverzicht was gebleken, dat dit land drastische maatregelen genomen had de productie uit te breiden om zodoende den invoer, een deviezen verslindende, noodzakelijkheid, verder te kunnen

bepreken. Hoewel er over de tweede helft van het jaar geen cijfers gepubliceerd zijn, blijkt, dat men althans in de eerste helft van het jaar zeer goed geslaagd is. De productie beliep:

	Jan./Juni 1939	Jan./Juni 1938
steenkolen	26.013.883 ton	23.690.806 ton
cokes	2.356.050 „	2.155.851 „
briketten	3.175.811 „	3.057.631 „
	31.545.744 ton	28.904.288 ton

De cijfers, voor zoover gepubliceerd, van in- en uitvoer zijn:

	Jan./Juli 1939		Jan./Juli 1938	
	invoer ton	uitvoer ton	invoer ton	uitvoer ton
steenkolen	8.177.181	641.296	10.294.624	481.380
cokes	1.751.297	142.808	1.561.604	124.902
briketten	210.992	69.502	481.610	30.464

Na het uitbreken van den oorlog is de invoer uit Polen en Duitschland geheel weggefallen en is Frankrijk voor zijn kolenvoorziening in de eerste plaats op Engeland aangewezen, dat vanzelfsprekend er voor zal zorgen zijn vrienden zoo goed en volledig mogelijk te helpen, verder op België, op welk land Frankrijk druk uitoefent door zijn ertsuitvoeren, waaraan België dringend behoefte heeft, afhankelijk te maken van het kwantum uit België ontvangen kolen. In laatste instantie krijgt Frankrijk ook nog kolen uit Nederland, hoewel in sterk verminderde mate na het begin van den oorlog. Ter illustratie een overzicht van de Nederlandsche en Belgische kolenuitvoeren naar Frankrijk voor en na 1 September 1939, vergeleken bij 1938:

	Jan./Aug 1939	Jan./Aug 1938	Sept./Dec. 1939	Sept./Dec. 1938
	ton	ton	ton	ton
Nederland ..	748.476	731.422	59.072	329.879
België	2.201.142	2.240.737	639.796	1.306.774

Het spreekt vanzelf, dat met de toenemende bedrijvigheid in de oorlogsindustrie het brandstofverbruik belangrijk moet toenemen en aangezien de aanvoer overzee veel duurder is geworden, moet ook Frankrijk er alles op zetten de eigen productie zoo hoog mogelijk op te voeren.

(Slot volgt.)

DE AMSTERDAMSCH E ZEE- EN LUCHT-HAVENS IN 1939.

De dienst der Gemeente-Handelsinrichtingen te Amsterdam schrijft ons:

ZEEHAVEN.

De groote veranderingen, welke het uitbreken van den oorlog in West-Europa in het geheele internationale verkeer heeft gebracht, moesten wel in zeer sterke mate hun stempel drukken op de ontwikkeling Staat I.

Rijnschepen (laadvermogen in 1000 M³)

Jaren	Aangekomen				Vertrokken							
	Beladen		Ledig		Beladen naar Duitschland				Ledig naar elders			
	Aantal	Laadvermogen	Aantal	Laadvermogen	Aantal	Laadverm.	Aantal	Laadverm.	Aantal	Laadverm.	Aantal	Laadverm.
1929	2762	2064	171	186	1362	1049	334	309	80	46	1278	1007
1930	2570	1855	117	127	1323	987	267	233	109	85	1176	853
1931	2319	1689	92	93	1150	795	294	275	48	29	1040	779
1932	1514	1114	51	51	959	665	184	175	19	9	583	449
1933	1596	1141	126	114	1112	789	164	146	24	13	580	457
1934	1789	1298	193	174	1210	862	249	215	24	11	571	484
1935	1666	1189	110	105	982	652	230	181	20	10	517	434
1936	1636	1141	41	26	975	624	118	94	18	9	562	359
1937	2214	1514	9	4	1116	741	123	101	20	13	978	731
1938	1830	1257	16	12	1045	706	128	119	18	8	735	530
1939	1561	1103	61	50	830	569	97	104	18	13	659	486
Jan. t/m Aug. '38	1266	884	2	1	700	483	103	96	9	4	512	376
" " " '39	1132	750	57	46	732	498	58	59	12	7	414	282
Sept. „ Dec. '38	564	373	14	10	345	223	25	23	9	4	223	154
" " " '39	429	353	4	4	98	71	39	45	6	6	245	204

van het verkeer der Amsterdamsche haven in het afgeloopen jaar. De invloed van den oorlog op het verkeer — werkend in zoo vele richtingen — laat zich dan ook ten duidelijkste aflezen uit de cijfers van de scheepvaart en het goederenverkeer over 1939; de cijferreeksen over de eerste acht maanden van het jaar spreken een geheel andere taal dan die over de vier oorlogsmaanden.

Zeescheepvaart.

Het aantal in de haven aangekomen zeeschepen bedroeg 3110 tegen 3464 in 1938. De totale tonnenmaat der aangekomen schepen verminderde van 4.664.049 Netto Register Ton in 1938 tot 3.990.778 N.R.T. in het afgeloopen jaar, een vermindering derhalve van ruim 14 pCt. Tot 1 September 1939 had de binnengekomen tonnage ten opzichte van het overeenkomstige tijdvak van 1938 een toeneming vertoond van 7 pCt.; de tonnage, binnengekomen in de laatste vier maanden van 1939, bedroeg echter slechts 43 pCt. van de tonnage, binnengekomen in dezelfde maanden van 1938.

De invloed, welke de oorlog uitoefende op de vaart op Amsterdam van de schepen der onderscheiden nationaliteiten, blijkt uit het volgende overzicht:

Aantal en inhoud der aangekomen zeeschepen.

Landen	Van 1 Jan. t/m 31 Aug.		Van 1 Sept. t/m 31 Dec.	
	Aantal	Inh. in br. M ³	Aantal	Inh. in br. M ³
Nederland	1305	8.164.562	465	2.195.724
Engeland	421	2.738.721	18	58.208
Duitschland	169	952.393	3	22.840
Zweden	166	635.300	67	239.648
Noorwegen	169	1.373.645	34	298.175
Denemarken	36	167.304	12	39.829
Frankrijk	22	192.287	3	1.951
Griekenland	41	515.678	7	80.475
Finland	32	199.644	24	122.772
Italië	9	118.358	—	—
Panama	11	195.313	1	6.935
Letland	12	74.634	4	34.081
België	7	84.695	7	56.549
Niet gen. landen	45	257.903	20	88.644

Met de vermindering van de binnengekomen zeeschepen hield geen gelijken tred de vermindering van het aantal in ballast binnengekomen schepen. Het bedroeg 372 tegen 406 in 1938. Het aantal schepen, hetwelk de Amsterdamsche haven uitsluitend aandeed om te bunkeren bleef op een laag niveau, al vermeerderde het eenigszins tegenover 1938. De in de haven gebunkerde hoeveelheden brandstoffen bedroegen: voor kolen 240.930 ton¹⁾ en voor olie 94.134 ton; in

¹⁾ Onder „ton” wordt hier en in het vervolg, waar gesproken wordt van goederenhoeveelheden, een hoeveelheid van 1000 kg verstaan.

1938 waren deze cijfers resp. 277.867 en 87.666 ton. Het aantal schepen, uitsluitend in de haven gekomen voor bunkerdoeleinden bedroeg in de jaren:

1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
192	95	133	147	138	108	55	120	38	52	62

Rijnvaart.

De Rijnvaart vertoonde ook reeds vóór het uitbreken van den oorlog een weinig gunstige ontwikkeling. De oorlog bracht een verdere verkeersvermindering, verschillend naar de verkeersrichtingen. Een overzicht van de Rijnvaart in de afgelopen jaren verschaft staat I.

Goederenverkeer ²⁾.

De hoeveelheid per zeeschip aan- en afgevoerde goederen verminderde van 5.654.955 ton in 1938 tot 5.289.630 ton in 1939. Deze vermindering, 6,4 pCt. bedragend, is dus aanmerkelijk geringer dan de vermindering van de tonnage der aangekomen zeeschepen. De hoeveelheid goederen, per zeeschip aan- en afgevoerd in de periode Januari tot en met Augustus 1939, overschreed de hoeveelheid in de overeenkomstige periode van 1938 aan- en afgevoerd met 13 pCt., de aan- en afvoer in de vier oorlogsmaanden van 1939 bedroeg echter slechts 59 pCt. van den aan- en afvoer in de laatste vier maanden van 1938.

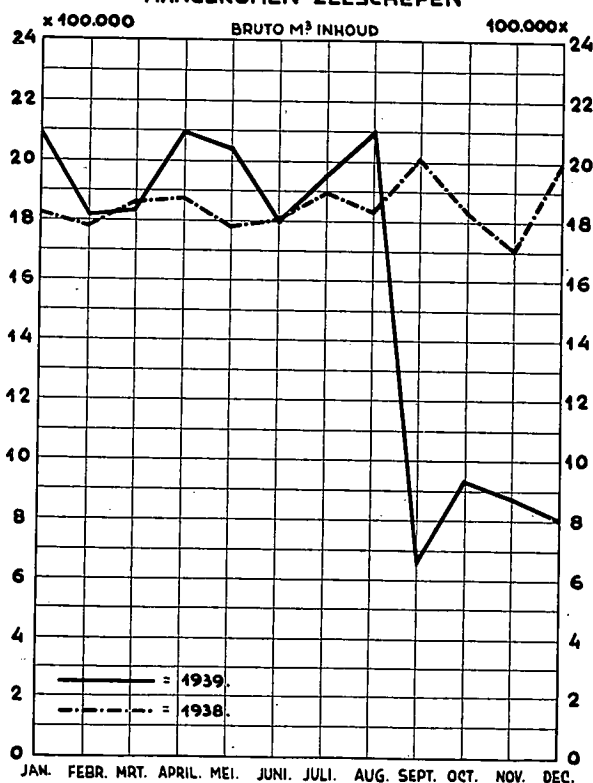
Staat II.

Te Amsterdam per zeeschip aan- en afgevoerde goederen in tons van 1000 kg.

Maand	1936	1937	1938	1939
Januari...	430.700	508.125	460.852	512.113
Februari ..	383.826	418.467	480.932	465.578
Maart	399.054	471.295	471.354	547.268
April	413.299	496.954	465.479	458.764
Mei	349.981	426.771	444.440	522.229
Juni	380.212	500.838	443.081	562.441
Juli	457.005	550.081	394.599	509.300
Augustus ..	364.201	466.505	436.273	505.361
September	444.072	529.159	518.934	349.173
October ...	441.621	499.917	507.981	202.277
November ..	472.977	511.826	525.118	353.029
December ..	463.838	479.524	505.912	302.097

²⁾ Bij de samenstelling van de cijferoverzichten en de grafieken betreffende het goederenverkeer is gebruik gemaakt van de maandstatistiek van den in-, uit- en doorvoer, 2e deel, van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.

AANGEKOMEN ZESCHEPEN

Een overzicht van de per maand aan- en afgevoerde goederen biedt staat II.

De totale hoeveelheid goederen, in 1939 in de Amsterdamsche haven per zeeschip aan- en afgevoerd, vormt 80,6 pCt. van den omvang van het goederenverkeer ter zee in het jaar 1929, tot dusver het jaar met de grootste bedrijvigheid in de Amsterdamsche zeehaven. Het aandeel van de Amsterdamsche zeehaven in het goederenverkeer ter zee met het buitenland van geheel Nederland, welk aandeel in 1929 12½ pCt. bedroeg, bedraagt voor het afgelopen jaar 11,7 pCt.

De vermindering van het goederenverkeer ter zee is uitsluitend toe te schrijven aan verminderden doorvoer. De in- zoowel als de uitgevoerde goederenhoeveelheden waren grooter dan in 1938. Ditzelfde deed zich voor bij het goederenverkeer met het buitenland langs rivieren en kanalen. Hier was procentueel de toeneming van de in- en uitgevoerde goederenhoeveelheden nog grooter.

Het totale havenverkeer ³⁾ verminderde van Staat III.

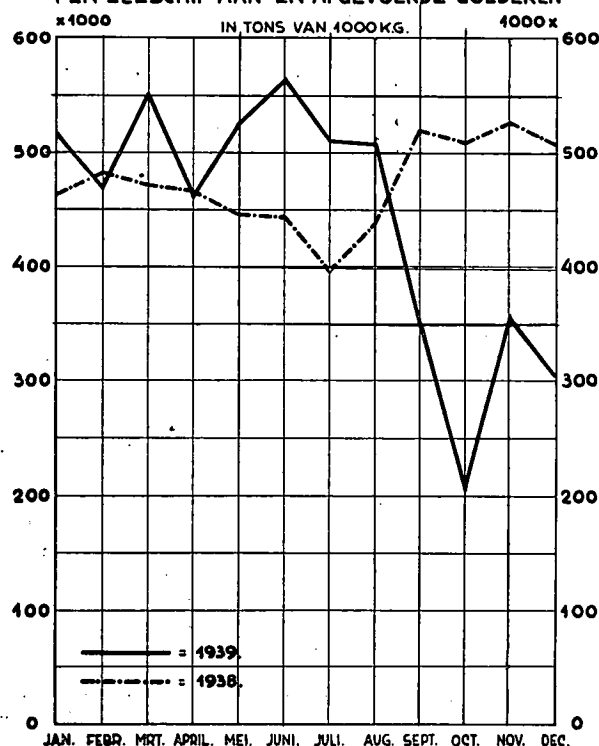
Totaal havenverkeer van massagoederen te Amsterdam (in 1000 ton) in de jaren

Artikelen	1929	1931	1933	1935	1936	1937	1938	1939
Kolen ¹⁾	1877	1705	1583	1355	1146	1212	1147	1181
Hout	739	514	461	258	269	321	217	254
Minerale oliën:								
Petroleum	134	126	136	161	162	175	172	173
Benzine	133	141	180	225	206	164	173	200
Gasolie	51	56	79	139	168	196	228	369
Stookolie ²⁾	84	62	95	141	101	107	107	54
Ruwe aardoliën en n.a.g. derivaten								
Zaden	113	73	76	65	31	33	37	34
Granen	329	426	276	336	193	223	244	254
Ertzen	408	506	363	202	207	192	147	174
Ertsen	103	184	160	136	205	286	324	234

¹⁾ Alle bunkercolen inbegrepen. ²⁾ Alle bunkerstookolie inbegrepen.

³⁾ Hieronder wordt verstaan de som van de in de statistiek vermelde hoeveelheden, gelost bij invoer ter zee en langs rivieren en kanalen en de hoeveelheden geladen bij uitvoer ter zee en langs rivieren en kanalen vermeerderd met het hoogste der beide cijfers, welke men verkrijgt bij optelling; enerzijds van de hoeveelheden, ter zee en langs rivieren en kanalen bij doorvoer aangevoerd, anderzijds van de hoeveelheden, ter zee en langs rivieren en kanalen bij doorvoer afgevoerd.

PER ZESCHIP AAN- EN AFGEVOERDE GOEDEREN

6.358.488 ton in 1938 tot 6.152.571 ton in 1939, een vermindering derhalve met 3.2 pCt.

Het aandeel, hetwelk de afvoer vormt van den aanvoer, verminderde zoowel bij het zeeverkeer (62.3 pCt. in 1938 op 58 pCt. in 1939) als bij het verkeer langs rivieren en kanalen (van 51.9 pCt. in 1938 tot 44.5 pCt. in 1939).

De achteruitgang van het havenverkeer is een gevolg van een vermindering van de cijfers van, het stukgoederenverkeer. De verhouding tusschen het stukgoed- en massagoedverkeer⁴⁾ werd dan ook minder gunstig voor het stukgoed. Van het totale havenverkeer vormde het stukgoedverkeer 51.1 pCt. (1938: 52.8 pCt.); het massagoedverkeer 48.9 pCt. (1938: 47.2 pCt.).

Een overzicht van het totale havenverkeer van de verschillende massagoederen verschaft staat III.

Een belangrijke toeneming geeft aan het cijfer voor gasolie; van eenige toeneming spreekt het cijfer voor hout; sterk verminderden de cijfers voor ertsen en stookolie. De overige cijfers bleven op gelijk niveau.

De toeneming van het cijfer voor gasolie is voornamelijk een gevolg van vergroote aanvoeren uit de Vereenigde Staten van Amerika, Curaçao en Iran. Voor hout is het hoogere cijfer toe te schrijven aan vermeerderde aanvoeren uit Finland en Zweden. De aanvoer uit Rusland nam af. De vermindering van het cijfer voor ertsen wordt veroorzaakt door geringere aanvoeren uit Spanje en Zweden, en van voor doorvoer bestemde aanvoeren uit Nederlandsch Oost-Indië. Het stookoliecijfer is belangrijk geringer in verband met sterke vermindering van de aanvoeren uit Curaçao en de Vereenigde Staten van Amerika.

Bij de stukgoederen toonen verschillende artikelen een meer of minder belangrijk lager cijfer. Papier, zout en soyaboonen laten een hooger cijfer zien. (Staat IV).

Staat IV.

Totaal havenverkeer van enkele stukgoederen te Amsterdam (in 1000 ton) in de jaren:

Artikelen	1921	1923	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Soyaboonen	1,6	0,7	1	1,8	0,4	5,8	0,5	10									
Cacaoboonen	87	81	56	75	68	76	98	77									
Koffie	106	101	86	66	57	66	76	63									
Thee	26	26	20	15	15	15	17	10									
Tabak	92	89	69	66	57	61	60	53									
Copra	115	61	83	103	118	118	152	118									
Zuidvruchten	56	55	64	51	59	39	33	32									
Hennep	19	23	22	21	19	17	25	22									
Kalk, tras, cement	239	194	92	63	66	115	72	64									
Salpeter, kunstmest	175	228	112	194	173	177	163	163									
Chemische producten, geneesmiddelen	151	125	119	133	143	183	189	159									
Plantaard. oliën en vetten	76	73	47	65	74	90	86	79									
Huiden en vellen	19	20	30	30	28	44	27	21									
Papier	154	154	131	127	128	154	117	135									
Vaartuigen, vliegtuigen	37	42	60	28	21	14	43	26									
Suiker (ruwe en geraff.)	173	101	118	75	89	193	155	123									
Wijn	42	27	22	21	23	26	24	22									
Machines, werktuigen enz.	85	36	27	30	33	44	52	41									
Traan	25	31	3	3	4	11	40	11									
Specerijen	6	4,5	4,5	7	6	8	5	5									
Plantaardige looistoffen	8	13	21	23	15	20	15	13									
Palmpitten	9	14	13	22	22	28	27	22									
Zout	19	21	26	22	20	16	23	35									

Gaat men na in welke mate het verkeer, onderscheiden naar de verschillende transportwegen en -richtingen, vermindering of vermeerdering onderging ten opzichte van 1938, dan blijkt het volgende:

de invoer ter zee vermeerderde van 2.430.828 ton tot 2.546.804 ton, derhalve met 4.8 pCt.;

de over zee aangevoerde hoeveelheid bestemd ten doorvoer, verminderde van 1.054.120 ton tot 800.420 ton, derhalve met niet minder dan 24.1 pCt.;

⁴⁾ Onder massagoederen worden in dit overzicht verstaan: kolen, ertsen, minerale oliën en derivaten daarvan, hout, granen en zaden.

de uitvoer ter zee bleef vrijwel gelijk, kwam van 1.193.661 ton op 1.194.513 ton;

de over zee afgevoerde hoeveelheid, welke ten doorvoer bestemd was, verminderde van 976.346 ton tot 747.893 ton, en vertoonde derhalve een daling van 23.4 pCt.;

de invoer langs rivieren en kanalen vermeerderde met 10.4 pCt., kwam namelijk van 879.965 ton tot 971.877 ton;

de langs rivieren en kanalen ten doorvoer aangevoerde hoeveelheid verminderde van 581.157 ton tot 414.237 ton, derhalve met 28.7 pCt.;

de uitvoer langs rivieren en kanalen vermeerderde van 218.757 ton tot 224.720 ton, derhalve met 2.7 pCt.;

de ten doorvoer bestemde hoeveelheid goederen, welke langs rivieren en kanalen werd afgevoerd, verminderde tenslotte met 27.4 pCt., namelijk van 539.355 ton tot 391.811 ton.

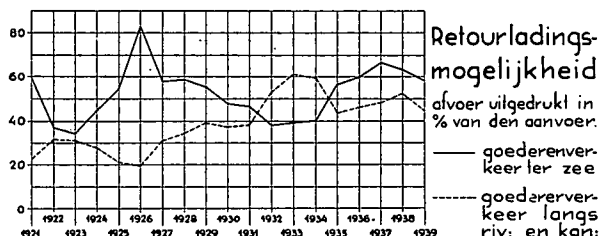
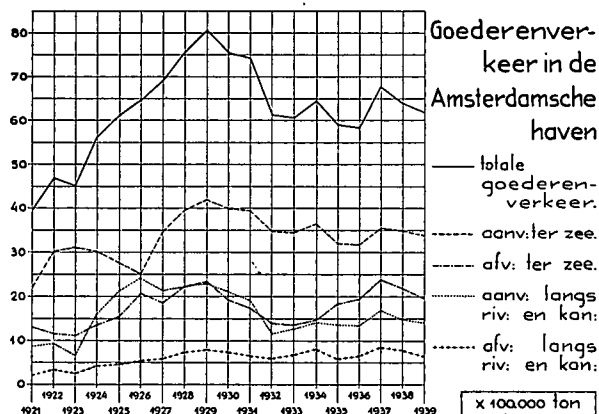
Een overzicht van het buitenlandsche spoorwegverkeer van Amsterdam in de laatste jaren, in zijn verhouding tot het buitenlandsche haven- en spoorwegverkeer tezamen, verschaft staat V.

Staat V.

Jaren	Spoorwegverkeer ¹⁾		Haven- en spoorwegverkeer ¹⁾	
	aanvoer ²⁾	afvoer ²⁾	aanvoer ²⁾	afvoer ²⁾
1929.....	289.858	115.602	6.765.118	3.331.521
1931.....	179.350	82.086	6.021.222	2.594.508
1932.....	126.664	62.541	4.827.945	2.093.140
				2.291.518 ³⁾
1933.....	133.146	57.401	4.878.943	2.375.596 ³⁾
1935.....	114.806	34.372	4.648.178	2.380.455 ³⁾
1936.....	122.619	30.465	4.588.376	2.527.052 ³⁾
1937.....	147.513	35.221	5.379.873	3.193.769 ³⁾
1938.....	153.359	32.861	5.099.429	2.960.980 ³⁾
1939.....	203.186	37.173	4.936.524	2.596.110 ³⁾

¹⁾ Zoowel onder aanvoer als onder afvoer is de hoeveelheid gelost (geladen) ten doorvoer begrepen. ²⁾ In tonnen van 1000 kg. ³⁾ Hieronder zijn alle bunkercolen en -stookolie begrepen (Nederlandsche en vreemde schepen), terwijl onder de andere cijfers alleen de bunkercolen en -stookolie van vreemde schepen zijn opgenomen.

De cijfers van den omvang van den havenarbeid zijn uiteraard voor het afgelopen jaar ook belangrijk lager dan in 1938. Het aantal door arbeiders van de Havenarbeidsreserve gewerkte taken verminderde met 5.6 pCt. Over het tijdvak van 1 Januari t/m 31 Augustus 1939 was het aantal taken 12 pCt. meer

dan het aantal in de overeenkomstige periode van 1938; het aantal taken gewerkt in de laatste vier maanden van 1939 vormt echter slechts 62 pCt. van het aantal gewerkt in het tijdvak van 1 September t/m 31 December 1938. Het volgende staatje geeft cijfers omtrent den omvang van den havenarbeid in de laatste elf jaren. (Staat VI).

Staat VI.

Jaren	Aantal werkweken der vaste havenarbeiders	Aantal door arbeiders van de Havenarbeidsreserve gewerkte taken
1929.....	94.453 ¹⁾	1.159.372
1930.....	95.726 ¹⁾	681.332
1931.....	92.111 ¹⁾	521.948
1932.....	78.915 ¹⁾	375.932
1933.....	76.824 ¹⁾	444.788
1934.....	76.110 ²⁾	473.802
1935.....	74.060 ³⁾	409.965
1936.....	69.843 ³⁾	459.206
1937.....	75.191 ³⁾	608.892
1938.....	74.667 ³⁾	514.640
1939.....	70.902 ³⁾	485.533
1 Jan. t/m Aug. 1938.....		321.906
1 " t/m " 1939.....		365.910
1 Sept. t/m Dec. 1938.....		192.734
1 " t/m " 1939.....		119.623

¹⁾ Zonder het walploegpersoneel.

²⁾ Met inbegrip van het walploegpersoneel 80.895.

³⁾ Met inbegrip van het walploegpersoneel

LUCHTHAVEN SCHIPHOL.

De oorlogsomstandigheden hebben uiteraard ook de ontwikkeling van het luchtverkeer op Schiphol in het afgelopen jaar zeer ongunstig beïnvloed.

Het aantal luchtreizigers van, naar en via Amsterdam verminderde van 78.520 in 1938 tot 59.386 in 1939, of met 24 pCt. De cijfers van het post- en het goederenverkeer verminderden niet in gelijke mate, zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

	Passagiers		Post		Goederen	
	1939	1938	1939	1938	1939	1938
Van A'dam	18252	26196	176057	179848	743073	999344
Naar "	20672	28530	174628	195031	331985	430778
Via "	20462	23794	189082	194043	432845	489943
Totaal....	59386	78520	539767	568922	1507903	1920065

Het passagiersvervoer over 1939 kan nog als volgt worden gespecificeerd:

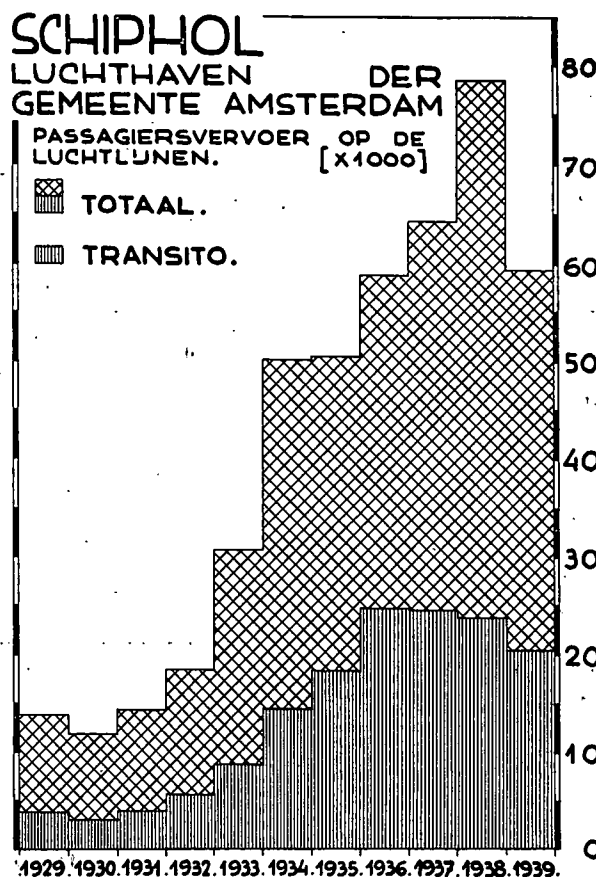
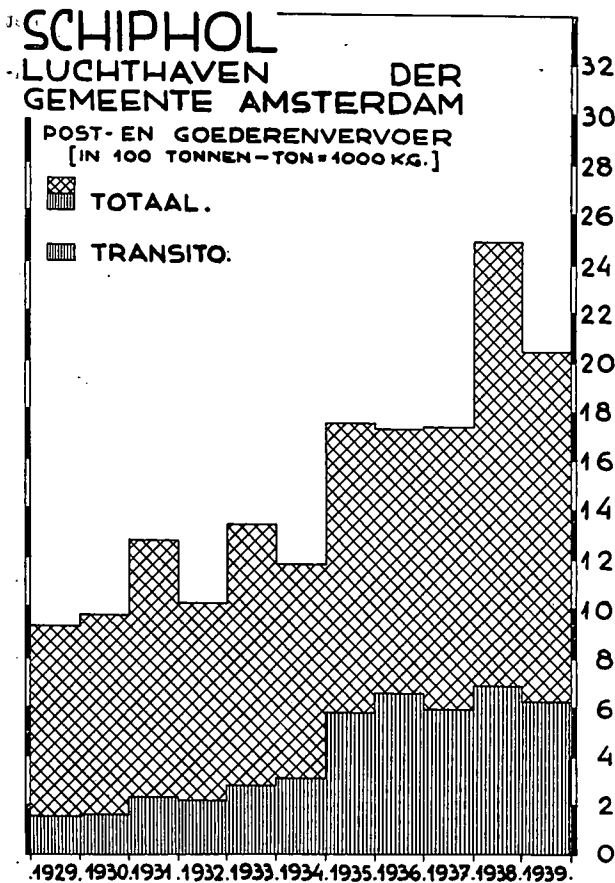
	van A'dam naar A'dam		naar A'dam via A'dam		Totaal
	Op de Europeesche lijnen..	13512	16085	18915	
Op de Indiëlijn	563	279	1078	1920	
Op de binnenlandsche lijnen	4177	4308	469	8954	
Totaal generaal	18252	20672	20462	59386	

Dat de vermindering voornamelijk is toe te schrijven aan den einde Augustus ingetreden veranderden internationalen toestand wordt duidelijk, indien men onderstaande cijfers, betrekking hebbend op de perioden Januari t/m Augustus 1939 en 1938, beschouwt.

	Passagiers		Post		Goederen	
	1939	1938	1939	1938	1939	1938
Van A'dam	15974	18277	137369	114560	642563	671327
Naar "	17541	19285	147120	127544	261883	259266
Via "	18177	15291	145223	118164	347226	291890
Totaal....	51692	52853	429712	360268	1251672	1222483

In de zomerdienstregeling der K.L.M. konden twee nieuwe luchtlijnen in het reeds uitgebreide net worden opgenomen, t.w. op 1 Juni de lijn Amsterdam—Kristiansund—Oslo, op 1 Juli Amsterdam—Basel—Zürich. De lijn Keulen—Frankfurt—Milaan—Rome, die in 1938 haar eindpunt had te Rotterdam, werd dit jaar doorgetrokken tot Amsterdam. Het binnenlandsche net — met uitzondering van de lijn Twente, welke kwam te vervallen — was gelijk aan dat van 1938. Op 23 Augustus zag de K.L.M. zich echter genoodzaakt het geheele binnenlandsche verkeer en verschillende der internationale verbindingen stop te zetten, doordat van het vliegend personeel velen on-

der de wapenen werden geroepen. In de eerste dagen van September moest nagenoeg het geheele luchtverkeer worden stil gelegd. Later kon weder een beperkt verkeer worden opgebouwd, zoodat aan het eind van het jaar toch nog dagelijks 12 aankomsten en vertrekken van vliegtuigen van geregelde lijnen plaats vonden. Vermelding verdient de bijzondere vlucht van

de „Edelvalk” in het laatst van December naar Lissabon. Met deze vlucht heeft de K.L.M. den eersten stap gezet op den weg naar een geregelde verbinding met de Portugeesche hoofdstad, welke thans reeds een groote rol speelt als eerste vastelandluchthaven in de verbinding tusschen Amerika en Europa; de vlucht opent voorts perspectieven voor een geregelde luchtverbinding met de Nederlandsche gebiedsdeelen in West-Indië.

De Indië-lijn wist de K.L.M. te behouden door Nappels als Europeesch eindpunt in te richten.

Het totaal aantal vluchten der geregelde verkeersdiensten van en naar Schiphol bedroeg 12.418 (18.652⁵⁾). Van dit totaal aantal vluchten werden er 8.685 (13.238) door de K.L.M. uitgevoerd.

De aantallen vluchten der onderscheidene buitenlandsche maatschappijen, verdeeld naar de nationaliteit zijn: Duitsche 1845, Zweedsche 949, Deensche 226, Engelsche 125, Fransche 374, Belgische 118, Zwitsersche 90, Italiaansche 4.

De grafieken geven de ontwikkeling van het luchtverkeer op Amsterdam sinds 1929.

⁵⁾ De tusschen haakjes geplaatste cijfers zijn de aantallen van 1938.

BOEKBESPREKINGEN.

Dr. W. Huygens: De Wieringermeer.

Een studie van het bestuur en beheer der IJselmeerpolders. ('s-Gravenhage 1939. Zuid-Hollandsche Uitgeversmaatschappij. 349 blz.).

Dit werk is oorspronkelijk als een dissertatie aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool verschenen en bevat, naast het zeer uitvoerige en volledige verhaal van de voorgeschiedenis, de inrichting en de werking van het Openbaar Lichaam (ongeveer 250 blz.), een kritisch gedeelte van omstreeks honderd bladzijden, dat, blijkens den ondertitel, een algemeener betekenissen heeft dan een beschouwing over de Wieringermeer zou hebben gehad.

Het kritische punt is voor den schrijver de tegenstelling, die er ligt tusschen hetgeen, blijkens art. 30 der wet en blijkens de Memorie van Toelichting, het overgangskarakter van het Openbare Lichaam moet worden genoemd, en het te star ambtelijk karakter, speciaal van de Bestuurscommissie, die de gemeentelijke taak had te verzorgen. Hij meent; evenals bijv. Mr. J. in 't Veld in zijn brochure „Bestuursinrichting van de Wieringermeer”, dat de bewoners door dit ambtelijke karakter zich te zeer als object van bestuur hebben gevoeld en hij doet een breed uitgewerkt voorstel voor een organisatievorm, die een meer geleidelijken overgang naar de uiteindelijke verhouding van bevolking en Raad zou bewerkstelligen. Naar gelang het inwonertal van den polder per ha een zekere hoogte bereikt, zou volgens den schrijver het aandeel, dat de bevolking in het plaatselijk bestuur toekomt, moeten groeien. Bij de bestaande regeling is er volgens hem (pag. 320) een directe tegenspraak tusschen de inrichting van het Openbare Lichaam en onze grondwettelijke beginselen, en wel t.a.v. de wijze, waarop in de wet van 31 Mei 1937 S. 521 van de in art. 155 G.W. gegeven bevoegdheid is gebruik gemaakt, aangezien in die wet niet voor een grootere mate van medewerking der bevolking bij de uitoefening van de gemeentelijke functies is zorg gedragen.

Het betoeg van de ongrondwettigheid heeft mij niet heelemaal kunnen overtuigen. Achteraf gezien (nl. sedert de Regeering het wetsontwerp heeft ingediend, strekkend om reeds lang voor het verstriken van den door de Wet van 31 Mei 1937 vereischten termijn, de normale gemeente tot stand te doen komen), lijkt het mij, dat de kennelijke bedoeling van de wet, ook blijkens de Memorie van Toelichting, niet aldus kan worden gekwalificeerd. Een schoonheidsfout is nog geen halsmisdad. Q.

MAANDCIJFERS. HYPOTHEEKRENTEN IN NEDERLAND.

	Amsterdam	Arnhem	Den Haag Volle eigen- dom	Erft- pacht	Middel- burg	Rotter- dam	Zwolle
1933.....	4.67	4.98	4.93	5.01	4.98	4.70	4.89
1934.....	4.49	4.65	4.69	4.95	4.89	4.52	4.65
1935.....	4.54	4.54	4.58	4.80	4.50	4.40	4.44
1936.....	4.58	4.69	4.63	4.87 ⁵⁾	4.50	4.47	4.51
1937.....	4.—	4.—	4.04	4.34	4.—	4.12	4.03
1938.....	3.74	3.77	3.72	3.91	3.81	3.79	3.59
1939.....	3.76	3.80	3.82	4.08	3.83	3.93	3.63
Jan. 19 39..	3.50	3½	3.75	4.—	4-3½ ²⁾	3.35	3½
Febr. „ ..	3.50	3½-4	3.75	—	4-3½ ¹⁾	3.57	3½-¾
Mrt. „ ..	3.50	3½	3.75	4.—	4-3½ ¹⁾	4.—	3½
April „ ..	3.50	3½	3.75	—	4-3½ ¹⁾	3.70	3½
Mei „ ..	3.50	3½	3.75	4.—	4-3½ ²⁾	3.74	3½-¾
Juni „ ..	3.50	3½-4	3.75	4.25	4-3½ ¹⁾	4.—	3½
Juli „ ..	3.50	3½-4	3.75	4.—	4-3½ ¹⁾	3.82	3½-¾
Aug. „ ..	4.—	4	3.50	—	4-3½ ¹⁾	—	3½
Sept. „ ..	4.25	3½	4.—	—	4-3½ ³⁾	—	4
Oct. „ ..	4.06	—	4.—	4.25	4	4.35	3½-4
Nov. „ ..	3.75	4-½	—	—	4	4.32	4
Dec.....	4.50	4-½	4.25	—	4-4½ ⁴⁾	4.42	4
Jan. 1940 ..	4.50	4½-½	4.50	4.75	4-4½ ⁴⁾	4.50	4-½
Feb. „ ..	4.50	—	4.50	—	4½	—	4-½

¹⁾ Op gebouwen 4 %; op landerijen 3½ %. ²⁾ Op gebouwen deels 4 %, deels 3½ %. ³⁾ Op gebouwen 4 %; op landerijen deels 3½ %, deels 4 %. ⁴⁾ Op landerijen 4 %; op andere objecten 4½ %.

Nadruk verboden

ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN.

Boeken.

Der politische Gehalt internationaler Kartelle door Dr. Albert Prinzing. (Stuttgart 1940; Verlag für Wirtschaft und Verkehr Forkel & Co. Prijs R.M. 5.50).

Employment, wages and international trade. Uitgave van het International Labour Office. (League of Nations). (Genève 1940. In Engeland uitgeg. door P. S. King & Sn., Londen. Prijs 2/6; in de Ver. Staten door The International Labour Office, (Washington Branch). Prijs \$ 0.75).

Javasche Cultuur Maatschappij 1890—1940. Gedenkschrift, uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan op 3 Maart 1940.

De landbouw-crisiswetgeving. Beknopt overzicht van de totstandkoming en werking van de landbouw-crisiswetgeving in Nederland vanaf 1929. Derde deel. ('s-Gravenhage 1940; Algemeene Landsdrukkerij).

Brochures.

Coöperatie in Denemarken door Dr. H. J. Frietema. Uitgave van den Nationalen Coöperatieven Raad. (Rotterdam 1940).

In de klem der verdeeldheid door Mr. J. J. Schokking. (Utrecht 1939; A. W. Bruna & Zoon's Uitgevers Mij. N.V. Prijs f 0.90).

Welvaart en economie. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar in de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden op 27 October 1939, door Dr. C. Weststrate. (Rotterdam 1939; Nijgh & Van Ditmar N.V. Prijs f 0.40).

Statistieken.

Raw materials and foodstuffs, Production by countries, 1935 and 1938. (Genève 1939; League of Nations).

Rotterdam. Statistiek van handel, nijverheid en verkeer 1939 I—III. Uitgave van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, Rotterdam.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 3 28 Aug. '39	Lissabon 4 11 Aug. '37
	{ Bel. Binn. Eff. 3 28 Aug. '39	Londen 2 26 Oct. '39
	{ Vrsch. in R.C. 3 28 Aug. '39	Madrid 5 15 Juli '35
Athene	6 4 Jan. '37	N.-York F.R.B. 1 26 Aug. '37
Batavia	3 14 Jan. '37	Oslo 4 21 Sept. '39
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs 2 3 Jan. '39
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag 3 1 Jan. '36
Boekarest	3 5 Mei '38	Pretoria 3 15 Mei '33
Brussel	2 25 Jan. '40	Rome 4 18 Mei '36
Boedapest	4 28 Aug. '35	Stockholm .. 3 14 Dec. '39
Calcutta	3 28 Nov. '35	Tokio.... 3.46 11 Mrt. '37
Dantzig	4 2 Jan. '37	Warschau... 4 18 Dec. '38
Helsingfors.....	4 3 Dec. '34	Zwits. Nat. Bk. 1 25 Nov. '36
Kopenhagen	5 9 Oct. '39	

1) 1/2 bankwissels i. z. verk. Belgische prod. in het buitenland.

OPEN MARKT.

	1940				1939	1938	1939
	9 Maart	4/9 Mrt.	26 Febr. / 2 Maart	19/24 Febr.	6/11 Maart	7/12 Maart	14/19 Aug.
Amsterdam Part. disc. Proiong.	11 1/2-5/8	11 1/2-13/16	13 1/4-7/8	15/8-2	1/4	1/4	1/2
Londen Daggeld... Part. disc.	3/4-1 1/4	3/4-1 1/4	3/4-1 1/4	3/4-1 1/4	1/2-1	1/2-1	1/2-3/4
Berlijn Daggeld... Maandgeld	1 3/4-2	1 3/4-2 3/8	2 3/8-3	1 3/4-2 1/4	2 1/4-3 1/8	2 3/8-3 1/8	2 1/4-5/8
New York Daggeld 1) Part. disc.	1	1	1	1	1	1	1

1) Koers van 8 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) 2 Mrt. 3) 7 Mrt. 4) 26 Febr. 5) 17 Mrt. 6) 23/29 Febr. 7) 16/22 Febr.

WISSELKOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
5 Mrt. 1940	1.88 1/4	7.32 1/2	75.55	4.15 1/2	31.81	100 3/4
6 " 1940	1.88 3/4	7.33 3/8	75.55	4.15 1/2	31.82	100 3/8
7 " 1940	1.88 3/8	7.37 3/16	75.55	4.18 3/8	31.90	100 3/8
8 " 1940	1.88 3/8	7.39 3/8	75.55	4.19	31.92	100 7/8
9 " 1940	1.88 3/8	7.34 1/2	75.60	4.16 1/2	31.92	100 3/4
11 " 1940	1.88 3/8	7.26 3/8	75.60	4.12	31.99	100 3/4
Laagste d.w.1)	1.88	7.25	75.40	4.13 3/8	31.75	100 1/4
Hoogste d.w.1)	1.88 3/8	7.41 1/2	75.70	4.20 3/8	32.05	101
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
5 Mrt. 1940	42.21	—	—	—	—
6 " 1940	42.20	—	—	—	—
7 " 1940	42.22	—	—	—	—
8 " 1940	42.22	—	—	—	—
9 " 1940	42.22 1/2	—	—	—	—
11 " 1940	42.24	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	42.15	—	—	—	—
Hoogste d.w.1)	42.27 1/2	—	1.—	9.57 1/2	19
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
5 Mrt. 1940	44.85	36.37 1/2	42.80	—	44 1/2	162 1/2
6 " 1940	44.80	36.37 1/2	42.77 1/2	—	44 3/8	161 1/2
7 " 1940	44.85	36.37 1/2	42.80	—	44 1/2	161 1/4
8 " 1940	44.82 1/2	36.37 1/2	42.80	—	44 1/2	161 1/4
9 " 1940	44.82 1/2	36.37 1/2	42.80	—	44 1/2	160 3/4
11 " 1940	44.85	36.37 1/2	42.80	—	44 1/2	160
Laagste d.w.1)	44.75	36.25	42.70	—	43 1/2	159
Hoogste d.w.1)	44.95	36.45	42.85	3.—	44 3/4	163
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
5 Mrt. 1940	3,90 1/4	2,21	40,20	53,14
6 " 1940	3,91 3/4	2,22	40,20	53,15
7 " 1940	3,94	2,23 3/8	40,20	53,13
8 " 1940	3,90 3/4	2,21 1/2	40,20	53,13
9 " 1940	3,86 3/8	2,19 1/2	40,20	53,10
11 " 1940	3,86 3/8	2,19 1/2	40,20	53,10
13 Mrt. 1939	4,69 3/16	2,65 1/4	40,13 1/2	53,09
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/8

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	17 Feb. 1940	24 Feb. 1940	26 Feb. 1940 Laagste	26 Mrt. 1940 Hoogste	2 Mrt. 1940
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	535	535	535	535	535
Bangkok	Sh. p. tical	22.18	22.18	22.18	22.18	22.18
Budapest	Pen. p. £	22	22	22	22	22
Buenos Aires 1)	p. peso p. £	17.30	17.30	17.05	17.40	17.17 1/2
Calcutta	Sh. p. rup.	—	—	—	—	—
Hongkong	Sh. p. \$	1 2/28 1/32	1 2/15 1/10	1 2/16	1/3	1 2/16 1/16
Istanbul	Piast. p. £	5.10	5.10	5.10	5.10	5.10
Kobe	Sh. p. yen	1 2/4	1 2/4	1 2/16	1 2/16	1 2/16
Lissabon	Escu. p. £	108 1/4	108 1/4	107 3/4	108 3/8	108 3/4
Montevideo ..	d. per £	23 1/4	23 1/4	22 1/4	24 1/4	23 3/4
Montreal	\$ per £	4.45	4.45	4.43	4.47	4.45
Rio de Janeiro	d. per Mil.	3 3/64	3 5/32	3 3/32	3 5/32	3 5/32
Shanghai	d. p. \$	4 9/16	4 9/16	3 7/8	4 1/2	4 3/8
Singapore	Sh. p. \$	2 4/16	2 4/16	2 4/16	2 4/16	2 4/16
Valparaiso 2)	\$ per £	110	110	110	110	110
Warschau	Zl. p. £	—	—	—	—	—

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. 2) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

Londen 1) (N. York 2)	20 1/16	34 3/4
5 Mrt. 1940 ..	20 1/16	34 3/4
6 " 1940 ..	21 1/16	34 3/4
7 " 1940 ..	21 3/16	34 3/4
8 " 1940 ..	21 3/16	34 3/4
9 " 1940 ..	—	—
11 " 1940 ..	21 3/16	34 3/4
13 Mrt. 1939 ..	20 1/16	42 3/4
23 Aug. 1939 ..	20 1/16	37 1/4

GOUDPRIJS

Londen 1) (Londen 2)	2085	168/-
5 Mrt. 1940 ..	2085	168/-
6 " 1940 ..	2085	168/-
7 " 1940 ..	2085	168/-
8 " 1940 ..	2085	168/-
9 " 1940 ..	2085	168/-
11 " 1940 ..	2085	168/-
13 Mrt. 1939 ..	2120	148 1/2
23 Aug. 1939 ..	2110	148 6/8

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In guldens per Kg. 1000/1000. 4) In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	29 Febr. 1940	7 Mrt. 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Januari 1940 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië 1)	f 216.001,83	f 169.299,11
Idem aan Suriname 1)	66.128.062,92	70.719.128,46
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	12.423.448,89	12.423.448,89
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen f. 1) ..	85.827.367,70	85.481.821,95
Vord. op andere Staatsbedr. en instell. 1)	62.286.522,24	55.174.636,45
	28.293.106,98	14.376.067,60

Verplichtingen

Vorderingen	29 Febr. 1940	7 Mrt. 1940
Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt ..	f 6.691.403,24	f 15.000.000,—
Voorschot door de Ned. Bank in rekening-courant verstrekt	—	539.069,38
Schatkistbiljetten in omloop	79.164.000,—	79.164.000,—
Schatkistpromessen in omloop	423.800.000,— 2)	438.800.000,— 3)
Daggeldleeningen	70.000.000,—	100.000.000,—
Zilverbons in omloop	1.064.819,50	1.064.765,50
Schuld op ultimo Januari 1940 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondbel. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de vermogensbelasting ..	14.324.792,74	14.324.792,74
Schuld aan Curaçao 1)	1.011.021,35	1.011.021,35
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen f. 1) ..	898.613,95	9.694.042,23
Id. a. h. Staatsbedr. der P. T. en T. 1) ..	181.200.608,69	175.938.360,08
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	20.000.000,—	20.000.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	147.665.224,79	149.836.823,37
1) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist. 2) Rechtstreeks bij de Nederlandse Bank geplaatst f 36.000.000,—. 3) Idem f 71.000.000,—.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: 1)	2 Maart 1940	9 Maart 1940
Saldo Javasche Bank	f —	f —
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst ..	143.000	513.000
Saldo Indisch Muntfonds	3.560.000	3.648.000
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. ..	71.009.000	70.790.000
Schatkist van de Javasche Bank	5.836.000	3.750.000
Schatkistpromessen in omloop	40.000.000	40.000.000
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds	—	—
Schuld a. d. Indische Pensioenfondsen ..	9.353.000	9.353.000
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	996.000	1.047.000
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	1.030.000	1.030.000
1) Betaalmiddelen in de Landskassen f 33.358.000.		

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dadelijk opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
			Gouvern.	Ander.	
13 Jan. '40	978	1.231	487	679	520
6 " '40	945	1.297	407	695	520
30 Dec. '39	927	1.392	407	613	524
23 Nov. '39	960	1.294	455	599	522
19 Aug. '39	886	1.176	757	586	552

1) Sluift. der activa.

1), 2) Zie blz. 128 E.-S. B. van 11 Feb. '40	GERST 59/60 kg Marokko ¹⁾ loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE Bahia Blanca ¹⁾ loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.				BURMA RIJST Loonzein per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein		BOTER per kg.		KAAS Edammer Alkmaar Fabr. kaas gang exp. per 50 kg. ¹⁾		EIEREN (grote) Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1927	237	110,2	171,50	89,3	176,--	87,1	12,475	102,5	13,825	110,1	14,75	109,3	6,83	104,5	113/4	2,03	98,4	43,30	95,0	7,96	99,3	
1928	228,50	106,2	208,50	108,6	226,--	111,9	13,15	108,1	12,575	100,1	13,475	99,9	6,43	98,4	107/8	2,11	102,3	48,05	105,4	7,99	99,6	
1929	179,75	83,6	196,--	102,1	204,--	101,0	10,875	89,4	11,275	89,8	12,25	90,8	6,34	97,0	10/6	2,05	99,4	45,40	99,6	8,11	101,1	
1930	111,75	52,0	118,50	61,7	136,75	67,7	6,225	51,2	6,25	65,9	9,675	71,7	5,09	77,9	8/5	1,66	80,5	38,45	84,4	6,72	83,8	
1931	107,25	49,9	78,25	40,8	84,50	41,8	4,55	37,4	4,65	37,0	5,55	41,1	3,09	47,3	5/6	1,34	64,9	31,30	68,7	5,35	66,7	
1932	100,75	46,8	72,--	37,5	77,25	38,2	4,625	38,0	4,70	37,4	5,225	38,7	2,59	39,6	5/11 1/2	0,94	45,6	22,70	49,8	4,14	51,6	
1933	70,--	32,5	60,75	31,6	68,50	33,9	3,55	29,3	3,75	29,9	5,025	37,2	1,84	28,2	4/5 1/2	0,61	29,6	20,20	44,3	3,71	46,3	
1934	75,75	35,2	64,75	33,7	70,75	35,0	3,325	27,3	3,25	25,9	3,675	27,3	1,74	26,6	4/7 3/4	0,45	21,8	18,70	41,0	3,45	43,0	
1935	68,--	31,6	56,--	29,2	61,25	30,3	3,075	25,3	3,875	30,9	4,125	30,6	2,07	31,7	5/8 1/2	0,49	23,7	14,85	32,6	3,20	39,9	
1936	86,--	40,0	74,50	38,8	74,--	36,6	4,275	35,1	5,75	45,8	6,275	46,5	2,19	33,5	5/7 1/2	0,58	28,1	17,55	38,5	3,50	43,6	
1937	137,75	64,0	105,75	55,1	111,--	55,0	8,95	73,6	8,025	63,9	8,925	66,2	2,70	41,3	6/-	0,78	37,9	19,75	43,3	3,96	49,4	
1938	103,00	47,9	100,50	52,3	106,50	49,9	5,725	47,1	5,40	43,0	6,20	46,0	2,48	38,0	5/7	0,80	38,8	21,275	46,7	3,98	49,6	
1939	88,75	41,3	89,--	46,4	97,50	45,7	4,15	34,1	5,55	28,3	3,725	27,6	2,46	37,7	5/9 1/4	0,78	37,9	19,35	42,5	4,02	50,1	
Juni 1939	90,75	42,2	90,50	47,1	97,25	45,6	3,90	32,1	3,475	27,7	3,825	28,4	2,62	40,1	5/11 3/8	0,75	36,4	17,10	37,5	3,45	43,0	
Juli	87,--	40,5	83,25	43,4	91,25	42,8	3,875	31,9	3,35	26,7	3,45	25,6	2,54	38,9	5/9 1/4	0,76	36,9	16,55	36,3	3,49	43,5	
Aug.	85,75	39,9	82,75	43,1	87,50	41,0	4,45	36,6	3,275	26,1	3,50	25,9	2,57	39,4	5/10 3/4	0,72	35,0	15,95	35,0	4,04	50,4	
Sept.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,80	38,8	23,15	50,8	4,06	50,6
Oct.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,80	38,8	25,95	56,9	4,88	60,8
Nov.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,44	37,4	6/6 3/4	0,80	38,8	20,625	45,3	5,69	70,9
Dec.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,36	36,1	6/4 1/2	0,80	38,8	20,75	45,5	4,50	56,1
Jan. 1940	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,66	40,7	7/11 1/2	0,82	39,8	22,75	49,9	4,27	53,2
Febr.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,59	39,7	6/11 1/4	0,82	39,8	23,825	52,3	5,09	63,5
30 Jan.-6 Febr.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,63	40,3	7/-	0,82	39,8	19,75	43,3	4,55	56,7
6-13 Febr. '40	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,62	40,1	7/-	0,81	39,3	24,--	52,7	4,75	59,2
13-20 "	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,56	39,2	6/10 1/2	0,82	39,8	26,--	57,0	5,50	68,6
20-27 "	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,55	39,1	6/10 1/2	0,84	40,8	25,50	55,9	5,55	69,2
27 Febr.-5 Mrt.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,48	38,0	6/9	0,81	39,3	25,--	54,8	5,40	67,3
5-12 Mrt. '40	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,50	38,3	6/10 1/2	0,80	38,8	25,25	55,4	5,25	65,5

* In verband met den internationalen toestand geen notering, waardoor ook het berekenen der indexcijfers achterwege moet blijven.

1)	JUTE „First Marks” loco Rotterdam per Eng. ton		KATOEN				AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.				JAPAN ZIJDE 13,14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.				RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.						
	f	%	Middling Upland loco New York per lb.		Super Fine C. P. Oomra Liverpool per lb.		Crossbred Colonial Carded 50's Av.		Merino 64's Av.		Herl. Ned. Ct.		Not.		f	%					
			Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.							
1927	442,38	103,4	36,10/-	43,8	93,1	17,60	36,7	102,1	7,27	133,8	96,8	26,50	244,9	104,8	48,50	13,55	105,8	5,44	93	140,2	117,5
1928	445,89	104,2	36,16/11	49,8	105,8	20,--	37,9	105,5	7,51	153,8	111,2	30,50	259,7	111,1	51,50	12,60	98,4	5,07	54	81,4	107,5
1929	395,49	92,4	32,14/3	47,6	101,1	19,10	33,2	92,4	6,59	127,2	92,0	25,25	196,5	84,1	39,--	12,28	95,9	4,93	52	78,4	102,5
1930	257,97	60,3	21,6/9	33,6	71,4	13,50	19,7	54,8	3,92	81,9	59,2	16,25	134,8	57,7	26,75	8,50	66,4	3,42	30	45,2	5,875
1931	192,15	44,9	17,1/7	21,1	44,8	8,50	20,1	55,9	4,28	60,9	44,0	13,--	109,0	46,6	23,25	5,97	46,6	2,40	15	22,6	3,125
1932	146,86	34,3	16,18/-	15,9	33,8	6,40	19,5	54,3	5,39	42,5	30,7	11,75	79,7	34,1	22,--	3,87	30,2	1,56	12	18,1	3,37
1933	128,63	30,1	15,12/2	17,4	37,0	8,70	16,8	46,8	4,91	48,9	35,4	14,25	96,9	41,5	28,25	3,21	25,1	1,61	11	16,6	3,25
1934	115,85	27,1	15,9/9	18,3	38,9	12,30	13,6	37,8	4,37	51,4	37,2	16,50	95,8	41,0	30,75	1,92	15,0	1,29	19	28,6	6,25
1935	134,52	31,4	18,11/8	17,6	37,4	11,90	17,7	49,3	5,87	42,2	30,5	14,--	84,5	36,2	28,--	2,41	18,8	1,63	18	27,1	6,--
1936	142,61	33,3	18,6/8	19,0	40,4	12,10	18,2	50,7	5,60	54,3	39,3	16,75	108,6	46,5	33,50	2,71	21,2	1,73	25	37,7	7,75
1937	183,46	42,9	20,8/4	20,8	44,2	11,44	20,0	55,7	5,34	89,0	64,4	23,75	132,7	56,8	35,50	3,30	25,8	1,865	36	54,3	9,50
1938	165,24	38,6	18,15/3	15,7	33,3	8,64	15,1	42,0	4,08	61,9	44,8	16,75	96,1	41,1	26,--	2,99	23,3	1,64	27	40,7	7,25
1939	238,61	55,8	28,14/2	17,7	37,6	9,44	16,9	47,0	4,94	62,9	45,5	17,50	89,3	38,2	25,--	5,02	39,2	2,675	31	46,7	9,--
Juni 1939	231,90	54,2	26,7/-	18,7	39,7	9,91	16,2	45,1	4,42	65,3	47,2	17,75	91,4	39,1	25,--	4,71	36,8	2,50	30	45,2	8,25
Juli	217,84	50,9	24,15/11	18,3	38,9	9,76	15,6	43,4	4,26	70,7	51,1	19,25	94,5	40,0	25,75	4,88	38,1	2,60	30	45,2	8,37
Aug.	182,05	42,5	21,1/9	17,2	36,5	9,23	15,5	43,1	4,30	70,0	50,6	19,50	92,0	39,4	25,50	4,72	36,8	2,53	31	46,7	8,6
Sept.	---	---	---	17,3	36,7	9,17	18,5	51,5	5,90	60,7	43,9	19,50	79,1	33,8	25,50	6,--	46,9	3,20	30	45,2	9,15
Oct.	---	---	---	17,4	36,9	9,25	17,5	48,7	5,55	---	---	---	---	---	---	5,74	44,8	3,05	32	48,2	10,25
Nov.	321,75	75,2	43,13/4	18,4	39,1	9,76	19,5	54,3	6,29	---	---	---	---	---	---	6,19	48,3	3,29	35	52,8	11,25
Dec.	356,79	83,4	48,3/4	20,5	43,5	10,91	24,0	66,8	7,78	---	---	---	---	---	---	7,52	58,7	3,995	36	54,3	11,625
Jan. 1940	352,98	82,5	47,10/-	21,1	44,8	11,22	24,6	68,5	7,91	---	---	---	---	---	---	5,97	46,6	3,18	37	55,8	11,875
Febr.	326,22	76,2	43,15/-	20,9	44,4	11,12	22,7	63,2	7,30	---	---	---	---	---	---	5,60	43,7	2,97	40	60,3	12,75
30 Jan.-6 Febr.	315,84	73,8	42,--/-	20,5	43,5	10,89	22,7	63,2	7,23	---	---	---									

	GE-SLACHTE RUNDEREN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middelgew. No. 1 Londen per cwt.			BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.			CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland ¹⁾			KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist-suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.		THEE N.-Ind. thee-veiling A'dam Gem. Java-en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer voedings-en genot-middelen		
	f	%	f	%	f	%	sh.	f	%	sh.	f	%	sh.	cts.	%	cts.	%	f	%		cts.	%
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.		Not.	Herl. Ned. Ct.
1927	—	—	—	—	65,15	97,8	107/6	2,73	92,2	4/6	41,21	119,4	68/-	46,87 ⁵	95,5	54,10	91,4	19,12 ⁵	119,6	82,75	109,2	102,8
1928	93,-	98,2	77,50	90,4	66,80	100,3	110/5	3,03	102,4	5/-	34,64	100,4	57/3	49,62 ⁵	101,1	63,48	107,3	15,85	99,1	75,25	99,3	102,7
1929	96,40	101,8	93,12 ⁵	109,2	67,81	101,8	112/2	3,12	105,4	5/2	27,70	80,2	45/10	50,75	103,4	59,90	104,2	13,-	81,3	69,25	91,4	94,5
1930	108,-	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	9,60	60,0	60,75	80,2	72,9
1931	88,-	92,9	48,-	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8,-	50,0	42,50	56,1	52,9
1932	61,-	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,32 ⁵	39,6	28,25	37,3	43,1
1933	52,-	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,32 ⁵	34,5	32,75	43,2	36,7
1934	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,07 ⁵	25,5	40	52,8	34,6
1935	48,12 ⁵	50,8	51,62 ⁵	60,5	32,-	48,1	88/5	1,19	40,2	3/3 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	24,1	34,50	45,5	32,3
1936	53,42 ⁵	56,4	48,60	57,0	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/4	13,62 ⁵	27,8	16,87 ⁵	28,5	4,02 ⁵	25,2	40	52,8	39,3
1937	71,27 ⁵	75,3	61,85	72,5	42,27	63,5	94/1	1,90	64,2	4/3	17,35	50,3	38/8	16,62 ⁵	33,9	22,37 ⁵	37,8	6,22 ⁵	38,9	53,50	70,6	53,8
1938	67,55	71,3	63,62 ⁵	74,6	44,17	66,3	99/5	1,95	65,9	4/4 1/2	10,48	30,4	23/8	13,20	26,9	14,91	25,2	5,20	32,5	51,-	67,3	46,4
1939	66,35	70,1	62,37 ⁵	73,1	41,79	62,8	100/11	1,89	63,9	4/6 1/2	10,50	30,4	20/5	14,10	28,7	15,73	26,6	7,07 ⁵	44,2	52,50	69,3	—
Juni 1939	65,47 ⁵	69,1	54,70	64,1	40,23	60,4	91/3	1,84	62,2	4/2	8,86	25,7	20/1	12,75	26,0	14,50	21,5	8,07 ⁵	50,5	51,25	67,7	42,7
Juli	65,25	68,9	59,17 ⁵	69,4	43,05	64,6	98/-	1,96	66,2	4/5 1/2	8,65	25,1	19/8 1/4	12,50	25,5	14	23,7	8,10	50,7	50,-	66,0	42,9
Aug.	65,30	69,0	60,50	70,9	42,73	64,2	98/10	2,01	67,9	4/8	8,58	24,9	19/9 1/4	12,50	25,5	14	23,7	6,70	41,9	49,50	65,3	43,1
Sept.	71,85	75,9	68,12 ⁵	79,9	37,65	56,5	100/-	1,87	63,2	5/-	14,58	42,2	—	14,87 ⁵	30,3	16,25	27,5	—	—	52,50	69,3	42,7
Oct.	69,80	73,7	76,62 ⁵	89,8	41,21	61,9	109/-	1,89	63,9	5/-	12,72	36,8	—	16,50	33,6	18,-	30,4	—	—	54,25	71,6	42,4
Nov.	68,32 ⁵	72,1	75,25	88,2	42,77	64,2	115/-	1,92	64,9	5/2	12,42	36,0	—	17,37 ⁵	35,4	18,50	31,3	—	—	57,-	75,2	42,4
Dec.	70,-	73,9	73,15	85,7	42,51	63,8	115/-	1,85	62,5	5/-	14,92	43,2	—	17,50	35,7	18,50	31,3	—	—	63,25	83,5	—
Jan. 1940	73,57 ⁵	77,7	75,-	87,9	45,88	68,9	123/-	1,94	65,5	5/2 1/2	14,38	41,7	—	17,10	34,8	18,10	30,6	—	—	61,75	81,5	—
Febr.	71,65	75,7	72,87 ⁵	85,4	43,43	65,2	116/5	1,99	67,2	5/4	17,88	51,8	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	61,-	80,5	—
30 Jan.-6 Febr.	73,-	77,1	74,50	87,3	47,05	70,7	125/-	2,01	67,9	5/4	16,50	47,8	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	60,25	79,5	—
6-13 Febr. '40	73,-	77,1	74,-	86,7	46,94	70,5	125/-	2,00	67,6	5/4	17,50	50,7	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	60,25	79,5	—
13-20 "	71,30	75,3	72,50	85,0	42,46	63,8	113/6	—	—	—	18,-	52,1	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	60,25	79,5	—
20-27 "	69,30	73,2	70,50	82,6	42,21	63,4	113/6	1,98	66,9	5/4	19,50	56,5	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	61,75	81,5	—
27 Febr.-5 Mrt.	69,30	73,2	70,50	81,5	42,12	63,3	113/6	1,98	66,9	5/4	19,-	55,0	—	17,-	31,6	18,-	30,4	—	—	61,75	81,5	—
5-12 Mrt. '40	72,70	76,8	70,50	82,6	41,57	62,4	113/6	1,95	65,9	5/4	—	—	—	17,50	35,7	18,-	30,4	—	—	61,75	81,5	—

	GRENHOUT Zweedsch ongesort. 2 1/2 x 7 per standaard ex opslag. Londen		VUREN-HOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finl. per standaard van 4.672 M ³ .		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Veiling te Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton ex ship		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam per 1000 kg. 1)		GOUDE cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoer-producten				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				sh.			
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.				Herl. Ned. Ct.	Not.		
1927	230,28	100,1	19,-	160,50	105,1	40,43	100,9	32,62 ⁵	106,5	266,03	106,4	21,18/11	185,-	95,0	51,50	100,1	85/-	105,3	104,3	124,1	94,8
1928	229,90	100,0	19,-	151,50	99,2	47,58	118,7	31,87 ⁵	104,1	254,10	101,6	21,-/1	185,25	95,1	51,45	100,0	85/-	102,0	100,4	100,4	94,8
1929	229,71	99,9	19,-	146,-	95,6	32,25	80,5	27,37 ⁵	89,4	230,16	92,0	19,-/9	214,-	109,9	51,40	99,9	85/-	92,7	95,3	84,5	84,5
1930	218,43	95,0	18,1/2	141,50	92,7	26,36	63,3	22,62 ⁵	73,9	175,55	70,2	14,10/4	181,75	93,3	51,40	99,9	85/-	69,6	75,1	60,0	75,1
1931	187,88	81,7	16,14/-	110,75	72,5	18,65	46,5	15,37 ⁵	50,2	136,69	54,7	12,21/11	95,50	50,0	52,-	101,1	92/5	47,6	54,4	44,7	44,7
1932	136,14	59,2	15,13/4	69,-	45,2	11,15	27,8	13,-	42,4	130,52	52,2	15,-/4	70,-	35,9	51,25	99,6	118/-	35,1	43,0	38,4	38,4
1933	136,48	59,3	16,11/2	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10,19/4	75,50	38,8	51,35	99,8	124/7	33,1	38,9	34,5	34,5
1934	134,02	58,3	17,18/4	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9,12/3	72,75	37,3	51,50	100,1	137/8	31,6	37,2	36,5	36,5
1935	127,91	55,6	17,13/4	59,50	39,0	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14,8/-	67,25	34,5	51,50	100,1	142/2	32,2	36,9	34,8	34,8
1936	139,98	60,9	17,19/10	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14,11/9	85,-	43,6	54,60	106,1	140/4	39,0	42,2	40,7	40,7
1937	205,35	89,3	22,17/2	132,25	86,6	23,35	58,2	15,22 ⁵	49,7	127,81	51,1	14,4/8	110,50	56,8	63,20	122,8	140/9	53,4	57,9	55,9	55,9
1938	189,94	82,6	21,7/7	109,50	71,7	15,38	38,4	10,07 ⁵	32,9	92,12	36,8	10,7/3	99,-	50,9	63,30	123,0	142/6	41,1	48,4	44,5	44,5
1939	181,05	78,7	22,-/1	123,25	80,7	17,52	43,7	11,30	36,9	98,29	39,3	11,9/9	94,25	48,4	64,20	124,8	155/1	—	—	—	—
Juni 1939	186,26	81,0	21,2/6	126,25	82,7	17,-	42,4	9,97 ⁵	32,6	106,46	42,6	12,1/7	94,-	48,5	65,55	127,4	148/8 1/2	46,4	48,8	49,9	49,9
Juli	186,71	81,2	21,5/-	132,50	86,8	17,25	43,9	9,02 ⁵	29,5	101,24	40,5	11,10/3	94,-	48,5	65,30	126,9	148/6	47,5	49,1	50,0	50,0
Aug.	189,28	82,3	21,18/-	132,50	86,8	18,-	44,0	8,97 ⁵	29,3	104,26	41,7	11,18,9	94,50	—	64,50	125,4	151/8	47,2	48,6	49,4	49,4
Sept.	186,24	81,0	25,2/6	—	—	20,-	49,9	—	—	—	—	—	—	—	62,30	121,1	166/-	46,4	48,3	48,4	48,4
Oct.	189,98	82,6	25,2/6	135,-	88,4	20,-	49,9	13,- b)	42,4	—	—	—	—	—	63,40	123,2	168/-	—	—	—	—
Nov.	186,07	80,9	25,2/6	135,-	88,4	21,-	52,4	12,62 ⁵ b)	41,2	—	—	—	—	—	62,05	120,6	168/-	—	—	—	—
Dec.	185,73	80,8	25,2/6	—	—	21,-	52,4	12,25 b)	40,0	109,46	43,8	14,15/10	—	—	62,10	120,7	168/-	—	—	—	—
Jan. 1940	187,44	81,5	25,2/6	153,25	100,4	21,- a)	52,4	12,-	39,2	111,81	44,7	15,1/3	—	—	62,55	121,6	168/-	—	—	—	—
Febr.	187,51	81,5	25,2/6	169,75	111,2	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	62,65	121,8	168/-	—	—	—	—
30 Jan.-6 Febr.	189,16	82,3	25,2/6	168,50	110,3	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	63,-	122,4	168/-	—	—	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Maart 1940.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 6.804.818,46 Bijbnk. „ 494.485,12 Ag. sch. „ 2.199.060,60	f	9.498.364,18
Papier o. h. Buitenl.	f 1.575.000,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„ —		1.575.000,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.)	Hfdbk. f 209.363.415,03 ¹⁾ Bijbnk. „ 6.386.247,64 Ag. sch. „ 60.174.794,86		
	f 275.924.457,53		
Op Effecten enz. ..	f 271.480.090,23 ¹⁾		
Op Goederen en Ceel. „	4.444.367,30		275.924.457,53 ¹⁾
Vorschotten a. h. Rijk	„ —		
Munt, Goud.	f 105.147.615,—		
Muntmat., Goud. ..	908 384.539,06		
	f 1.013.532.154,06		
Munt, Zilver, enz. „	9.751.566,05		
Muntmat., Zilver. „	„ —		1.023.283.720,11
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„ 43.890.780,40		
Gebouwen en Meub. der Bank	„ 4.580.000,—		
Diverse rekeningen	„ 25 222.733,75		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221	„ 7.629.955,16		
	f 1.391.545.011,13		

Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	„ 4.277.243,54		
bijzondere reserve	„ 7.756.940,37		
Pensioenfonds	„ 11 990 709,55		
Bankbiljetten in omloop	„ 1.104.445.655,—		
Bankassignatiën in omloop	„ 8.965,09		
Rek.-Cour. { Het Rijk f 35.340.375,09 saldo's: { Anderen „ 200.114.057,53			235 454.432,62
Diverse rekeningen	„ 7.611.064,96		
	f 1.391.545 011,13		
Beschikbaar metaalsaldo	f 487.358.272,43		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 1.218.395.680,—		
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„ —		

¹⁾ Waarvan aan Nederland-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 60.612.475,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
11 Mrt. '40	105148	908 385	1.104.446	235.463	487.358	76
4 „ '40	105168	908.367	1.140.198	255.766	464.987	75
21 Aug. '39	105958	1.023.467	1.011.582	401.626	590.049	79,9

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
11 Mrt. 1940	9 498	—	275.924	1.575	25 223
4 „ 1940	80.555	71.000	244.096	1.575	27.125
21 Aug. 1939	21.297	—	214.812	1.575	11.581

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
9 Mrt. '40 ²⁾	153.940		200.400	109.190	30.104
2 „ '40 ²⁾	153.960		195.160	112.920	30.728
27 Jan. '40	132.537	16.747	198.033	93.238	32.775
20 „ '40	132.537	16.490	198.766	91.893	32.763
19 Aug. '39	128.676	19.235	198.914	72.384	39.392

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
9 Mrt. '40 ²⁾	16.630	84.650		69.760	50
2 „ '40 ²⁾	11.090	87.910		70.370	50
27 Jan. '40	17.809	15.360	54.578	54.578	51
20 „ '40	17.445	15.669	57.229	55.440	51
19 Aug. 1939	9.300	13.890	48.920	51.942	55

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
6 Mrt. 1940	1.304	534.296	45.940	3.037	22.666
28 Feb. 1940	1.224	531.216	49.021	2.781	22.235
23 Aug. 1939	247.263	508.064	38.353	5.711	24.334

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
6 Mrt. '40	137.254	22.498	128.899	40.415	47.007	24,5
28 Feb. '40	127.122	45.749	99.408	38.853	50.008	27,1
23 Aug. '39	99.666	22.371	92.132	36.229	39.199	26,0

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
29 Feb. '40	97.275	900	39	13 619	70	3.869	30.473
22 „ '40	97.274	915	42	13.777	70	3.606	30.473
17 Aug. '39	97.266	663	14	9.617	705	3.825	30.577

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
29 Feb. '40	5.396	4.700	156.150	25	1.179	17.128
22 „ '40	5.396	3.386	153.360	18.389		
17 Aug. '39	5.466	3.051	123.135	3.013	2.104	20.538

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud en deviezen	Rentebank-scheine	Andere wis-sels, chèques en schat-kistpapier	Belee-ningen
29 Feb. 1940..	77,3	171,0	11.824,8	37,3
23 „ 1940..	77,5	211,9	11.867,1	25,6
23 Aug. 1939..	77,0	27,2	8.140,0	22,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
29 Feb. 1940	172,2	1.779,3	11.877,2	1.559,3	—
23 „ 1940	180,4	1.895,3	11.109,8	1.553,0	—
23 Aug. 1939	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1940	Goud deviezen	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
								Schatkist	Partic.
7/3..	4.347	31	1.115	103	139	300	5.770	0,9	173
29/2..	4.309	35	1.078	134	139	299	5.744	0,3	157
22/2..	4.290	36	1.064	113	139	298	5.681	4	167

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash” ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
7 Feb. '40	15.629,7	15.619,6	387,6	6,8	—
31 Jan. '40	15.561,5	15.552,1	413,2	6,9	—

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
7 Feb. '40	2.477,3	4.836,8	13.470,9	136,1	87,5	—
31 Jan. '40	2.477,3	4.832,1	13.421,6	136,0	87,5	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding tot voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
31 Jan. '40	1	8.499	14.675	10.258	33.796	5.257
24 „ '40	1	8.536	14.647	10.245	33.802	5.254

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.